

ПАРЛАМЕНТСЬКІ СЛУХАННЯ

"Про шляхи стабілізації банківської системи України"

Сесійний зал Верховної Ради України

18 лютого 2015 року, 15 година

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні учасники парламентських слухань! Прошу займати свої місця. Як ви знаєте, 15 січня 2015 року Верховна Рада України прийняла рішення про проведення сьогодні парламентських слухань на тему: "Про шляхи стабілізації банківської системи".

І власне це є підставою нашого з вами сьогодні зібрання. Перед тим, як ми перейдемо до обговорення, я би хотіла просто сказати кілька слів про те, що стосується нинішнього стану банківської системи.

Безумовно, якщо ми кажемо про необхідність стабілізації, то, мабуть, це вже свідчить про нестабільність. І те, це те, що ми спостерігаємо сьогодні, насправді я би сказала, що становище банківської системи стає одним із ключових індикаторів взаємної довіри держави і суспільства. І власне оця розхитаність банківської системи, вона є наслідком отакого руйнування довірливих стосунків між людиною і державою.

Ми кажемо, дуже часто використовуємо такі поняття як війна чи військова агресія, інфляція, закриття банків, неповернення платежів кредитних, так? Ми називаємо це як причинами розбалансування банківської системи. Хоча, я думаю, якщо ми подивимося про, на істинні причини, то ми зрозуміємо, що те все, що перелічено, це радше наслідком є, аніж причиною кризи в банківській системі.

А причини, як на мене, є дві основні. І обидві з них, вони стосуються ставлення держави до одного з основоположних прав людини – права власності.

Адже фактично, коли ми кажемо про недобросовісно укладені кредитні договори чи депозитні договори про неповернення кредитів, про недобросовісне управління банками, то це все є наслідком того, що державний регулятор в особі Національного банку також недобросовісно виконував свої повноваження, тобто недостатньо поважаючи права особи на власність, нехтував своїми обов'язками.

І друга причина, яка також є надзвичайно важливою, і також стосується права власності зокрема, це ефективна робота судів, це справедливий суд. Поки ми не будемо мати справедливого суду, право власності, як і інші права, не будуть захищені. Саме тому сьогодні люди, навіть ті, які справедливо намагаються захистити своє право власності, зокрема власності на ті фінанси, які загрожені кризою у банківській системі, вони не можуть відновити це прав у судах.

Тому попри те, яка б не була зараз ситуація, ми всі розуміємо, що вона має бути розв'язана, і це єдиний наш шлях, ми мусимо повернути довіру до банківської системи, тому жодна держава не може існувати без ефективної банківської системи. Але я думаю, що як би ми зараз не намагалися знайти якісь більш формальні способи розв'язання цієї кризи, ми повинні також розуміти, що без того, що будуть притягнуті до відповідальності ті, хто призвели до руйнації, і без того, що ми побудуємо відповідальну і справедливу судову систему, довіра до банківської системі не буде повернута.

Тому, окрім всього іншого, звичайно, законодавець повинен дбати про те, щоби побудувати більш ефективні і прозорі механізми управління банківською системою, але передовсім нам потрібно подбати про те, щоби ті люди, які були причетні до руйнування

банківської системи і до довіри, до руйнування довіри громадян до банків, щоб вони були притягнуті до відповідальності і справедливо покарані. Я вам дуже дякую за увагу.

І тепер я готова запропонувати вам регламент нашої роботи. Враховуючи, що у нас дуже багато є учасників парламентських слухань і великий інтерес до цієї події, я би запропонувала вам такий регламент: доповідь голови Національного банку України Гонtareвої Валерії Олексіївни – до 15 хвилин, співдоповідь голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності Рибалки Сергія Вікторовича – до 10 хвилин, співдоповідь міністра фінансів... буде заступник міністра фінансів України Лісовенко Віталій Васильович – до 10 хвилин. І далі, з огляду на кількість бажаючих виступити, усім решта буде запропонований регламент виступу – до 3 хвилин.

Якщо немає заперечень, то ми з вами можемо починати нашу роботу. Немає заперечень? Ні.

Тоді я запрошую до слова голову Національного банку України Гонtareву Валерію Олексіївну. Прошу, Валерія Олексіївна.

15:07:32

ГОНТАРЕВА В.О.

Шановні присутні, парламентські слухання – це знакова подія для банківського співтовариства. І я дуже вдячна Верховній Раді за нагоду виступити з цієї трибуни.

Хто винен у повномасштабній фінансовій кризі, вже всім відомо. Тому головне питання сьогодні для всіх нас: що таки треба робити? Звертаю вашу увагу, що це не дуже просте питання навіть для провідних макроекономістів світу. Ці макроекономісти допомагали нам в розробці нашої нової програми EFF з Міжнародним валютним фондом. Чому це дуже таке непросте питання? Тому що більшість макропоказників тяжко навіть спрогнозувати через невизначеність ситуації на Сході країни. Тільки окупована територія на сьогодні на неї припадає більше 10 відсотків нашого ВВП. Вважаю, що головним завданням сьогоднішніх слухань має бути пошук реальних кроків, які допоможуть банківському сектору вийти з глибокої кризи.

Такі почнемо з начала. Що ми мали на старті цього року? Всі ми знаємо – це падіння ВВП, це споживча інфляція, яка майже досягла 25 відсотків, це гривня, яка знецінилася майже вдвічі, це погіршення відчули всі сектори економіки і усі версти населення. Що ми очікуємо в поточному році.

За прогнозом Національного банку має розпочатися поступове відновлення показників економічної активності. Скорочення реального ВВП уповільниться до мінус 5,5 відсотків. І це більш через статистичний ефект, тому що зараз, ми вважаємо, що ми будемо спостерігати дуже помірне, але щоквартальне зростання.

Також споживча інфляція внаслідок значного підвищення тарифів на газ на комунально-енерго досягне за нашими, за розрахунками Міжнародного валютного фонду 27 відсотків, Національний банк зараз вважає, що це буде 24-25 відсотків.

Водночас базова інфляція, то єсть інфляція без урахування тарифів, базова інфляція – це буде та інфляція, которую і буде торгетувати Національний банк в своїй монетарній політиці, тому, як ви розумієте, Національний банк не може впливати монетарними показниками на адміністративно врегульовані тарифи. Базова інфляція водночас буде становити 18-19 відсотків. Інвестиційний та споживчий попит, ми вважаємо, буде низьким в цьому році. Відновлення інвестиційних процесів та поживлення споживання ми очікуємо лише у наступному році.

Також ми очікуємо, що базова інфляція повернеться до однозначного рівня також тільки в 2016 році. В поточному році ми прогнозуємо подальше поліпшення стану платіжну балансу. Дефіцит рахунку поточних операцій зменшиться до 1 відсотка ВВП, а сальдо фінансового рахунку повернеться до додатних значень завдяки зростанню офіційного фінансування. Чисті надходження прямих інвестицій збільшаться на 1-2 відсотка від ВВП, при цьому відтік з банківської системи скоротиться. Ви бачите це такі оптимістичні наші прогнози, тому що ніхто не знає, що сьогодні на 7-му вечора заплановано РНБО зустріч, тому це наш такий оптимістичний прогноз.

Нещодавно...

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. А песимістичний?

ГОНТАРЕВА В.О. Песимістичні прогнози вже з нами сталися, тому ми вважаємо, що наш оптимістичний прогноз, що уповільниться і що буде мир в країні – це наші Мінські домовленості, як мінімум, тому з оптимізмом дивимося в майбутнє.

Нещодавно Крістін Лагард анонсувала 40-мільярдний пакет допомоги Україні, його ми отримуємо впродовж 4-х років. Які компоненти цього пакету? Крім нової програми EFF з Міжнародним валютним фондом обсягом 17,5 мільярдів доларів Україна повинна отримати: 2 мільярди доларів від Світового банку, 2 мільярди доларів як гарантію від Уряду США, 2,6 мільярдів доларів від Європейського Союзу, решту від інших донорів та міжнародних кредиторів. Також важливу роль буде відігравати реструктуризація зовнішніх боргових зобов'язань країни. З огляду на перспективи отримання коштів, ми ставимо собі за мету наростити валютні резерви в цьому році до 17 мільярдів доларів, цьому сприятиме нова програма з Міжнародним валютним фондом.

Однак, макроекономічна ситуація залишається складною, заявлений прогноз може бути відкоригований в разі ескалації конфлікту на Сході країни. Зберегти в таких умовах керованість "корабля" на ім'я "економіка України" та зміцнити його справа надскладна, але це необхідна справа, вона потребує від всіх нас професійності та концентрації зусиль. Внесок Національного банку у цю справу – це виконання його основної функції збереження купівельної спроможності гривані. Тобто Центробанк має сконцентруватися на досягненні низьких темпів споживчої інфляції в середньостроковій перспективі. На жаль, цього року ми не можемо розраховувати на низьку інфляцію, оскільки очікується підвищення адміністративно регульованих тарифів унаслідок проведення назрілих економічних реформ. Але підняття тарифів – це крок до відновлення цінової стабільності у подальшому.

Підкреслюю, усунення структурних та фіскальних диспропорцій разом з покращенням показників ефективності відповідних галузей економіки – це правильний шлях до нашої спільної з урядом мети.

Ще раз хочу наголосити, що згідно з прогнозами Міжнародного валютного фонду підвищення тарифів дає до нашої базової інфляції додаткових 8-9 відсотків інфляції. Так, щоб всі розуміли про що йде ця мова. Водночас, бажано не нашкодити банківській системі, а по можливості, сприяти економічній активності та подальшому зростанню нашого ВВП.

Якою буде тактика Національного банку в 2015 році? Вважаємо, що найкращим способом стримування інфляції в реалізації наших намірів є запровадження більш жорсткої грошово-кредитної політики, поступове скасування наявних адміністративних обмежень на валютному ринку та створення передумов для запровадження інфляційного

таргетування.

Операційними орієнтирами нашої монетарної політики обрані: рівень чистих міжнародних резервів, рівень чистих внутрішніх активів та монетарну базу.

Переконана, запропонована тактика є не просто кращою з можливих, а і безальтернативною. Чому?

З огляду на сьогоднішні виклики з боку платіжного балансу, як: несприятлива динаміка експорту, ускладнені можливості рефінансування боргів, відтік капіталу, у Національного банку просто немає ресурсів для того, щоб серйозно впливати на рух валютного курсу. НБУ не може чинити опір вищесказаним факторам.

При цьому слід ураховувати, що на сьогодні ми не маємо вільного курсу утворення. Оскільки ще не відмовилися від адміністративних заходів регулювання валютного ринку.

Також зазначу, що Національний банк залишає за собою право на застосування додаткових адміністративних та інших доступних йому засобів для запобігання різких сплесків курсу природа яких не визначається фундаментальними чинниками. Так діє більш країн світу, що перейшли до управління грошово-кредитних ринків за допомогою процентної ставки, а не курсу.

Зауважу, що Національний банк не пішов з валютного ринку залишивши його напризволяще. Ми щоденно проводимо прямі інтервенції, ми щоденно робимо прямі валютні інтервенції. Але ці прямі валютні інтервенції ми робимо для найбільшого імпортера нашої країни, для НАК "Нафтогазу". Тільки останнього місяця НАК "Нафтогаз" купив з ринку більш, ніж півмільярда доларів США. Тільки на сьогодні він спочатку цього місяця ця сума вже, разом з "Енергоатомом" з розрахунками за твेलі, ця сума вже більш, ніж 300 мільйонів доларів. Тому Національний банк на ринку щоденно з інтервенціями, але ці інтервенції тільки під критичні енергетичні носії. За нашими розрахунками, без тиску з боку найбільших імпортерів, насамперед НАК "Нафтогазу", на ринку на сьогодні має привалювати пропозиція валюти. Тому що кожному зрозуміло, коли найбільший імпортер купує у Національного банку з резервів, то на ринку повинна бути валюта, тому що зараз наш карент-аккаунт, наш рахунок текущих операцій... поточних операцій вже більш-менш збалансований. Ми вже досягли домовленості з Міжнародним валютним фондом, доки валютний ринок не збалансується, ми будемо продовжувати проводити ці інтервенції з валютних резервів країни. А Міжнародний фонд допоможе нам поповнювати резерви для цих інтервенцій. І це є велика допомога нашому валютному ринку в пошуках рівноваги. Запевняю, що тільки ситуація стабілізується, платіжний баланс буде врівноважений, економіка реформована, насамперед її енергетичний та житлово-комунальний комплекс, Національний банк відмовиться не лише від адміністративного регулювання, але і від таких інтервенцій.

Звертаю вашу увагу, що курс, навіть у мирний час, вже ніколи не буде фіксованим. І головним в нашій монетарній політиці буде продовження використання системи гнучкого обмінного курсу. Тому що тільки плаваючий курс валюти є протидією зовнішнім викликам і шокам. Гнучкий валютний курс вже допоміг нам упоротися з дисбалансами, які існували останні 6 років. Він сприяв як підвищенню конкурентоспроможності українського експорту, так і значному поліпшенню стану торгового балансу. Останній буде майже збалансований в цьому році, що я вже відмітила.

На жаль, курс і надалі буде коливатися на ринку. Суспільство має зрозуміти, що це неминучий процес. Коливання валютного курсу – це нормальне явище на вільних

валютних ринках. І тому потрібно до цього звикати. Щоб пом'якшити ці коливання та зупинити неконтрольоване зростання інфляції, Національний банк вирішив застосувати більш жорстку грошово-кредитну політику. Основним інструментом управління грошово-кредитним ринком у цьому році обрано процентну ставку. Облікова ставка стане відображенням реальної вартості грошей, при цьому, прагнучи обмежити своє втручання у ринкові механізми ціноутворення, Центробанк безпосередньо впливатиме лише на найбільш короткостроковий сегмент. Інші процентні ставки в економіці, включаючи ставки за банківськими кредитами і депозитами, прибутковості облігацій та інші ставки фінансового ринку, будуть визначатися тільки ринковими механізмами.

Так, 6 лютого цього року ми підвищили розмір облікової ставки до 19 з половиною відсотків річних. Відповідно змінилися ставки за активними та пасивними операціями Національного банку. Основною причиною такого рішення стали високі інфляційні ризики. Зростання цін упродовж останнього року зумовлено низкою чинників, серед яких: значна девальвація гривні, масштабні виплати Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, зростання адміністративно регульованих цін та ставок окремих податків. Крім цього, інфляційний тиск посилювала монетизація фіскального дефіциту та обсяги рефінансування банків. Проте їх вплив коригувався діями Національного банку з продажу депозитних сертифікатів та підвищення облікової ставки.

Шановні присутні, колеги, існують побоювання, що підвищення ключової процентної ставки загальмує кредитування економіки. Мушу сказати, що, справді, з точки зору економічної теорії таке має статися, але за умови незмінності решти чинників. Статистичні показники свідчать, що навіть при від'ємній реальній процентній ставці минулого року обсяги кредитування продовжували стискатися. Це сталося мінус 10 відсотків у минулому році. Це дає нам підстави вважати, що останнє підвищення облікової ставки в умовах військового конфлікту не відіграватиме вирішальної ролі при ухваленні рішень про кредитування. Зараз небажання банків кредитувати не пов'язана з браком у них коштів. Надмірна ліквідність... могу вам сказати, що на сьогодні надмірна ліквідність банківського сектору дорівнює 30 мільярдам гривень. Це коррахунок банків у Національному банку на рівні 30 мільярдів. З них обов'язкових резервів на рівні 25 мільярдів, то єсть 5 мільярдів з цієї сторони, і на депозитних сертифікатах Національного банку на рахунку знаходиться 25 мільярдів гривень. Тому могу вам сказати, що надмірна надлишкова ліквідність банківської системи на сьогодні складає 30 мільярдів гривень.

Це вже 15 хвилин?

Насправді банки прагнуть уникнути значних фінансових ризиків через відсутність платоспроможних позичальників. Можна констатувати, що економіка наразі знаходиться у режимі очікування. Національний банк має намір зламати у поточному році сегментованість грошово-кредитного ринку. Брак довіри між банками заважає перерозподілу ліквідності і загрожує стабільності банківської системи. Подолання такої...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Валерія, я тоді прошу все-таки вас підсумувати і укластися в одну хвилину.

Прожу дати ще хвилину для завершення.

ГОНТАРЕВА В.О. Ой так це тільки, мабуть, одна третина мого виступу. Але... я дуже рада, що сьогодні банківська спільнота з нами. Я дуже... я вважаю, що сьогодні у нас буде дуже професійна з вами розмова, тому що проблеми, це... мине чекаємо кризи,

ми живемо в цій кризі більше, ніж рік. Тому що зараз коїться з нашою банківською системою вам всім відомо. Тому ми чекаємо реальної пропозиції від банківської спільноти – що будемо робити, і які рекомендації ви бачите як для Національного банку, як до Верховної Ради і вважаю, що для уряду також.

І хочу зауважити, що зараз, тому що ми бачимо, як ми більш-менш зараз вже так очистили банківську систему. Ми розуміємо, що цей процес дуже довгий і ми будемо працювати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже, пані Валеріє. Я... *(Оплески)*

Я запрошую до співдоповіді голову комітету з питань... голову Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності Рибалка Сергія Вікторовича. А хотіла би просто зробити коротеньку ремарку, бо я щось останнім часом дуже часто стикаюся з таким цікавим... цікавою аббревіатурою як центробанк. І в мене тоді виникає запитання: про яку банківську установу ідеться? Адже я знаю, що в Україні є регулятор, який називається Національний банк України, скорочено він може використовуватися як аббревіатура НБУ. Тому я думаю, що в Україні, щонайменше, недоречно використовувати аббревіатуру Центробанк. *(Оплески)*

Дякую вам дуже. Прошу, Сергій.

15:24:51

РИБАЛКА С.В.

Шановні учасники слухань, Україна переживає найгіршу кризу в історії незалежності. І від нас з вами залежить наскільки глибоко вона буде. Сумно, що за показниками ВВП на душу населення ми вже скотились до рівня Монголії та Анголи. Анексія Криму і війна на Донбасі лише прискорила негативні процеси в економіці, закладені набагато раніше. Без війни вони були б у 2016-17-х роках. Корупція надзвичайно гальмує наш розвиток. Та ще до початку цієї кризи наші ключові експортери почали втрачати свої ринки. Лише в металургії обсяги експорту з 2007-го по 2013 рік зменшились на чверть, а ціни впали на 30 відсотків. Аналогічна картина в хімічній галузі та частково – у машинобудуванні.

Ми не змогли використати фазу світового буму для модернізації старих локомотивів та створення нових. Лишається сільське господарство. Одна із небагатьох сфер, здатних забезпечити надходження валюти до країни. Ця галузь чи не єдина за умов війни показала невелике зростання, але переважно сировино-аграрний комплекс треба розглядати не як мету, а як засіб для акумулювання ресурсів для розвитку нових галузей із високою доданою вартістю. І нам потрібно не лишати його без державної підтримки.

Російська економічна блокада та війна зменшила наш експорт до Росії майже на 30 відсотків, до Казахстану – більш, ніж на половину. Одностороннє скасування імпорتنих мит з боку ЄС не зможе компенсувати падіння по цих напрямкам, в цих умовах безробіття вже перевищило 9 відсотків.

Банківська система яка відбиває стан в реальному секторі економіки постраждала також від помилкових дій уряду і Національного банку. Ми спостерігали надмірне емісійне фінансування держбюджету, дефіциту держбюджету, значне та непрозоре рефінансування банків, фактично фіксацію обмінного курсу та помилки у регулюванні. В результаті ми маємо надзвичайне знецінення гривні, чорний ринок валюти, критичне зменшення резервів, паніку серед населення, зупинку кредитування економіки.

Сьогодні Україна переживає системну банківську кризу, це вже друга банківська криза за останні 6 років. Розв'язання подібних криз в багатьох країнах коштували більш

20 відсотків від ВВП, нам буде коштувати це гараздо більше, криза спричинена іншими фундаментальними факторами.

Базою кредитного буму 2005-2008 років стали зовнішні борги банків які за 3,5 роки зросли у 16 разів. Через слабкість банківського нагляду на значну частину валютних кредитів під час кризи в 2008-2009 років значно зросли неякісні активи. Не було системних реформ, в тому числі і в банківській сфері, навіть після попередньої кризи регулювання та нагляд залишились слабкими і вибірковими, не відбулося очищення банківської системи та консолідації. Із 180 банків на початок минулого року значна кількість маленьких, непрозорих, кишенькових – це кишенькові банки – і неприпустимою практикою кредитування пов'язаних осіб.

Оскільки на початок минулого року більше третини всіх банків були валютними, нові хвилі девальвації гривні спричинили чергове погіршення якості кредитного портфеля.

Економічний спад, анексія Криму та бойові дії на Донбасі збільшили рівень неякісних активів майже на 25 відсотків, вже в літку минулого року, це за методологією МВФ. І вони продовжують зростати. Ганебна економічна політика попередніх років призвела до накопичення внутрішніх і зовнішніх дисбалансів. Ми маємо відсоток дефіциту Держбюджету і рахунку поточних операцій та рівень зовнішнього боргу.

В результаті значного відсотку відтоку депозитів протягом 2014 року банківський сектор втратив третину ресурсів. Також банки потребують збільшення капіталу. Після стрес-тестів 35 найбільших банків НБУ заявило про потребу у 66 мільярдів гривень. Так що нам слід робити?

У Держбюджеті замало ресурсів для підтримки банків і міжнародний досвід передбачає залучення суттєвої зовнішньої допомоги. Однак лише зовнішніми кредитами нас не врятуємо. Потрібні послідовні та рішучі кроки до стабілізації економіки та реалізації структурних реформ.

НБУ має по суті два варіанти для вирішення потреби проблем із простроченою заборгованістю позичальників банків.

Перший – це покладання на нових менеджерів чи власників банків і очищення їх, тобто максимально підвищити збір коштів за простроченими кредитами.

Другий шлях – це відокремити безнадійні кредити та передати до створеного Державного агентства з відновлення активів, яке буде спеціалізуватись на стягненні простроченої заборгованості з позичальників.

Є третій шлях – покласти усі втрати банків на Державний бюджет. Такий варіант є не припустимим. Усі громадяни не мають платити за заможне життя власників банку. Також нам необхідні системні заходи з реструктуризації проблемних кредитів.

Тестування. Наприкінці минулого року ми ухвалили закон щодо спрощення капіталізації та реструктуризації банків. Він передбачає обов'язкове діагностування проблематичних установ. Але життя показує, що коли проблеми видно неозброєним оком, то вже занадто пізно.

Пропоную провести стрес-тести у всіх банках без виключення і за результатами зобов'язати їх підготувати план резервного фінансування, а вже після генеральної чистки проводити такі тотальні зовнішні обстеження раз на півроку.

Ліквідація хворих банків. Розуміємо, що врятувати всіх не вийде. Втратою 4-х десятків установ криза не закінчилась, але ми вимагаємо від регуляторів чіткі та зрозумілі публічні критерії за якими надалі будуть визначатися неплатіжоспроможні банки. Це важливо не лише для банкірів, а і для користувачів банківських послуг.

Гарантії вкладів населення. Зростання кількості проблемних банків змушує нас вже сьогодні шукати додаткові кошти задля Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Ми також зобов'язані кардинально підвищити якість його роботи з повернення коштів громадян. Від цього залежить швидкість відновлення довіри до банківської системи.

Рефінансування. Ввести чіткі та прозорі критерії виділення рефінансування та процедуру оперативного інформування громадськості.

Посилення відповідальності власників та менеджменту. Ми маємо не допускати в майбутньому видачі кредитів пов'язаним компаніям та вводу активів власників при погіршенні ситуації в банку. Загалом варто підтримати ініціативи законопроекту 2085. Однак, дуже важливо, аби цей механізм не використовувався для нахабного перерозподілу власності.

Останнім часом кількома законами ми надали НБУ цілу низку додаткових повноважень. І тепер ми зобов'язані посилити контроль над Національним банком з боку парламенту та усього суспільства. Аби дійсно досягти фінансової стабільності, потрібна постійна координація дій на рівні уряду, Нацбанку та парламенту. І профільний комітет став площадкою для нової співпраці та закликає до неї в подальшому.

Хочу підкреслити, що наша спільна головна мета – відновити економічне зростання. На жаль, досі обмаль кроків у цьому напрямку. Наприклад, слушною є ідея експертів щодо спеціальних сесій НБУ з викупу валюти, виручки експортерів, які б гарантували автоматичне повернення ПДВ. Таким чином можна було б змінити направленість емісії з дефіциту бюджету та пряму підтримку товаровиробників. Це сприяло б збільшенню зайнятості та податкових надходжень. Я вже не кажу про зменшення корупції у сфері повернення ПДВ.

Фракція Радикальної партії вважає за необхідне створити цілу систему стимулів для експортерів від страхування до пільгового кредитування, до зменшення податку на прибуток у разі пропорційного зростання експортних доходів протягом року. Це не лише збільшить надходження валюти, а й позитивно вплине на торговий баланс і загальноекономічну ситуацію.

Ми повинні збільшити державну підтримку малого та середнього бізнесу, який завжди допомагає країнам пережити кризи з найменшими соціальними втратами. Ми маємо відродити кредитування. Міжнародні кредити не можна проїсти.

Ми мусимо зупинити зростання боргів та прискорити реформи. Ми зобов'язані досягти прогресу у боротьбі з корупцією, особливо в судовій системі. Далі ми повинні поступово збільшувати довіру до нашої фінансової системи і розвивати її таким чином, щоб максимально залучити заощадження населення та перетворити її у головний ініціативний ресурс.

Закордонні інвестиції – це добре. Але вони не зроблять нашу країну заможною. Японія після повоєнної розрухи перетворилася на сильну економіку капіталістичної світу за рахунок внутрішніх ресурсів. Ми мусимо усвідомити: лише спільна відповідальність, помножена на щоденні спільні зусилля здатні провести до помітного покращання стану вітчизняної фінансової системи.

Шановні учасники слухань, всі ваші пропозиції є для нас вкрай важливими. Будь ласка, передавайте свої напрацювання до Комітету з питань фінансової політики та банківської діяльності. Ми запрошуємо усіх до щоденної співпраці, зокрема до участі у громадських дискусіях, які ми плануємо періодично проводити на базі нашого комітету. Дякую за увагу. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, дуже пане Сергію, і, зокрема, за дотримання регламенту. Запрошую до співдоповіді заступника міністра фінансів України Лісовенка Віталія Васильовича. Прошу.

15:34:39

ЛІСОВЕНКО В.В.

Шановні колеги, добрий день, присутні, ваше високоповажносте! Роль банків у стабілізації економіки є надзвичайно важливою. І саме тому в уряді ми не відділяємо нас від проблем цього сектору, тому що ми надзвичайно взаємопов'язані. І кровоносні суди, які в нас є, вони повинні працювати саме, власне, за допомогою банківської системи.

Криза попереднього року, яка розпочалася і є надзвичайно складною, і вона продовжується, вона призвела до того, що нам стало нагально необхідно змінити підходи щодо діяльності банків та їх підтримки і дуже багато речей всередині нас, для того щоб по-іншому відноситися до цього сектору. Саме тому до нас ми запросили наших міжнародних партнерів, до речі, в цій залі вони присутні, які надзвичайно швидко допомогли нам в багатьох речах і продовжують допомагати.

В кризовий період дуже важливо, на наш погляд, і це очевидно в банківській системі створити якийсь островок стабільності і довіру, забезпечити довіру в системі. І тому ми разом з Національним банком і з нашими зовнішніми партнерами в минулому році активно почали розробляти і впроваджувати нові механізми підтримки з боку держави банківської системи. Вони включають в себе як підтримку і Фонду гарантування вкладів, так і, власне кажучи, самих банків, які можуть мати деякі проблеми. Використовуючи цей механізм, ми вже в минулому році допомогли банківському сектору у розмірі 27 мільярдів гривень. І такий механізм ми залишили за допомогою народних депутатів, які проголосували варіант державного бюджету, цей механізм залишили і в цьому році. Сума, що найменше 57 мільярдів, вона передбачена в кошторисі цього року, вона може збільшуватися, але ми надіємося, що вона залишиться на такому ж рівні. Тому з точки зору уряду ми як ніколи, хочемо сказати, ми готові підставити плече у будь-який момент, коли системі потрібен буде спокій і більше впевненість з боку держави.

У цьому році вже набув чинності так званий антикризовий закон, який ми разом з Національним банком розробляли і за допомогою наших колег, так званий антикризовий закон. Що він передбачає? Він передбачає максимальне спрощення процедур для банків, які потерпають від деяких проблем, для того, щоб вони могли швидко рекапіталізуватися, реструктуризуватися і зробити це швидко і ефективно.

Існують державні банки, ви знаєте, їх декілька. І ми працюємо над тим, щоб оптимізувати цю структуру і зробити цю кількість і якість максимальною. Вже прийнято рішення щодо так званого злиття банку "Київ" з "Укргазбанком" для того, щоб забезпечити більшу управляємість цією частиною банківської сфери. І забезпечити права і вимоги вкладників для того, щоб ніхто не потерпав від деяких проблем, які були в банку "Київ".

Як ми бачимо подальші кроки. Це продовжувати вдосконалювати правове поле, в якому приймають участь всі і ви знаєте, міжнародні фінансові організації дуже опікуються цією темою. У нас надзвичайно великий сектор наших документів присвячений цій сфері. Держава знову ж таки залишається поряд з сектором, ви, ми нікуди не йдемо і чекаємо, коли потребується наша допомога, ми готові підставити плече. Ну, і в подальшому залучати державний, міжнародний досвід антикризових

заходів, тому що наша ситуація, вона не є стандартною і позитивний досвід наших колег із різних країн і міжнародних організацій він дуже нам може пригодитися для того, щоб максимально знайти позитивний рецепт виходу із цих кризових явищ. Дякую. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже, пане Віталію. І ми розпочинаємо наші виступи учасників парламентських слухань. І я запрошую до слова Кубіва Степана Івановича представника Президента України у Верховній Раді України, і колишнього Голову Національного банку України народного депутата України, члена Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності.

15:39:45

КУБІВ С.І.

Шановні колеги, дорогі українці, дорогі міжнародні представники інвесторів країн, які нам допомагають і розуміють. Сьогодні дійсно зібралася фінансова еліта України, радники, консультанти, які сьогодні в своїх виступах будуть давати конкретні пропозиції для вирішення тих проблем, які стоять у нас перед державою.

Враховуючи 3 хвилини, хочу дати конкретні пропозиції, що книжка, яка розроблена статистично і досить непогана банківська система України 2015 повинна бути максимально розміщена на сайтах Національного банку, Міністерства фінансів, Комітету нашого фінансів і банківської діяльності. Всі пропозиції, які будуть внесені сьогодні повинні лягти в проєкті рекомендацій парламентських слухань і на базі цих документів повинен бути створений документ "Стратегія і розвитку 2020" і на 15-ий рік, який повинен бути чітким виконавчим документом, і базою створення фінансового комітету між Національним банком, Міністерством фінансів, Міністерством економіки і відповідними комітетами у парламенті.

Разом з тим, ті причини, в яких знаходиться сьогодні Україна, це є результат того, що ніхто не міг очікувати. Коли говорити тільки про курс долара, то можна говорити: 1,8; 3,42; 5; 8; 10; 12 і вище – це розвиток держави і відповідно регулювання курсу так як воно проходило. Найкращим регулятором курсу це, перше, повинні бути відкриті ринки прозорі і зрозумілі на базі законодавства, і регулятором повинен сам інструмент ринку, тоді це все буде абсолютно зрозуміло, прогнозовано. І те питання, що ми говоримо на перспективу введення такого інструменту як інфляційне таргетування, коли уряд, Верховна Рада, Президент разом працюють на одну ціль і де громадянин України бачить відповідне коливання курсу на протязі фінансового року і бюджету, який затверджується. Тим більше, Наглядова рада Національного банку і правління в даному аспекті з допомогою Світового банку, Європейського банку реконструкції і розвитку і Міжнародного валютного фонду чітко запропонували процедуру, проведені відповідні навчання і проведена певна структура на базі Чехії, де впроваджений даний інструмент.

Але ми повинні розуміти дуже важливу річ таку, що визначення ролі банківської системи на сьогоднішній день – це не є окремо, а це є підсистема української економіки. Для того, щоб ми реалізували певні аспекти, ми повинні побороти корупцію, на сьогодні нічого не змінилося на низах. Ми повинні змінити законодавчу базу, ми повинні дати відповідь як були обготівковані і виведені за межі України 230 мільярдів доларів, як використовувався інструмент в 23-х банках по виведенню інвестиційних коштів. І тоді ми повернемо, тому що сама основна проблема і завдання сьогоднішніх слухань ... банківської системи України.

Дякую! *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам, пане Степане!

Я запрошую до слова Стельмаха Володимира Семеновича, колишнього голову Національного банку України.

Взагалі для тих, хто буде виступати надалі, я просто хочу звернути увагу, що перший сигнал, який звучить це свідчить про те, що у вас залишилося для виступу 30 секунд. А секундомір є перед вами на трибуні.

Це не стосується Володимира Семеновича, оскільки він тут був на цій трибуні не один раз і, я переконана, що він знає ці порядки. Дякую.

Прошу вас.

СТЕЛЬМАХ В.С.

Це ви стосовно регламенту?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так.

СТЕЛЬМАХ В.С. Шановний головуючий! Шановні учасники слухань! Я хотів би сказати, напевно, на цьому в мене регламент закінчиться, що таке банки і гроші. Це не мною сказано, є така органічна теорія з побудови держави, яка говорить, розглядає державу як людський організм. І от там є такий, будемо так говорити, на півсторінки запис: "Гроші – це кров економіки, банки – це серце економіки, як кров, благодаря сердцю, попадаєт во все уголки человеческого организма, принося питательные вещества и здоровье, так и деньги, благодаря банкам, попадают во все уголки экономического процесса, принося богатство и благосостояние". От з цього вже видно роль банків, які в тому числі.

Тепер питання стосовно сьогоднішнього, тут у нас питання переходить на монетарну політику. Монетарну політику в державах здійснюють дві інституції це: уряд в особі Міністерства фінансів і Національний банк, центральний банк. У нас вони теж цю політику оцінюють, допомагають причому центральний банк, у нас як записано в законі, він допомагає уряду тільки тоді, коли це не мішає його діям і виконанню його основної функції, як говорила Валерія Олексіївна, – це стабільності національної валюти, тобто збереження її купівельної спроможності.

Я хотів би, безумовно, за ці хвилини не можна сказати, я хотів тільки що сказати, що от, якщо дивитися стосовно цієї великої інфляції 2014 року, то вона кінцевим підсумком являється інфляцією пропозиції. Тобто, у нас пропозиція товару була зменшена.

І крім того, це пропозиція товарна ще й була в ціновому виразі дуже виросла і тому це явилось інфляцією. Ну, перед цим це, безумовно економіка, стан економіки, платіжного балансу, дефіцит бюджету і так далі, але це все виразилося пропозиціями. І от тут я хотів би, розглядаючи цю от, та й виступ Валерії Олексіївна, хотів би сказати, я думаю, що ми робимо велику помилку, коли покладаємо на вирішення проблеми...

Завершу. На вирішення проблеми монетарним фактором та ще й жорсткою кредитною політикою. Що означає 19,5 відсотків процентна ставка? Це означає, що для кінцевого споживача вона буде десь 30-35 відсотків, тому що там наростуть ризики, потім там резерви, потім вартість обслуговування і це... Це доступно для кредиту? Недоступно, абсолютно недоступно для кредиту именно в цих умовах. Я не знаю, як це не можна було убідити валютний фонд, коли класичні...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дайте завершити. Дайте завершити, будь ласка.

СТЕЛЬМАХ В.С. ...подавити інфляцію і так далі.

Що я маю на увазі? Є буквально три постулата, які, так сказати, головні. Я вважаю, що Національний банк повинен серйозно розкріпостити свою монетарну політику. По-перше, надати рефінансування комерційним банкам, хоча би в розмірі того, що забрали відтік відійшов цих депозитів. Їх відійшло більше 140 мільярдів. Національний банк, если дивитися по приросту, безумовно, там поточні на 2-3 дні чи там овернайти (це більше дається), але всего лишь дав 36 мільярдів. От 100 мільярдів – це кредит, це внутрішні ці ресурси. При чому я ще раз хочу сказати, що це не подіє на інфляцію, потому що за 2014 рік була зменшена грошова маса, суттєво зменшена. І в національній валюті монетизація, так сказати, валового внутрішнього продукту, вона зменшилася більше, чим на 20 процентних пунктів. Тому це 100 мільярдів.

Тепер другий резерв. Другий резерв, Національний банк благодаря тому, що в нього вартість, гривнева вартість міжнародних резервів, ну, особливо от в валютних була дешева, а він продавав по цьому ж курсу, теж було вилучено 130 мільярдів грошей. От вам оці 270.

Тепер, за рахунок високих ставок і легкого вилучення із економіки, знову ж таки через комерційні банки грошей, через вартість рефінансування було вилучено грошей і передано Міністерству фінансів біля 23 мільярдів прибутку. Хоча в законі написано, що Національний банк не ставить метою прибуток, а саме це повинна так робитися монетарна політика, щоб прибуток залишався в економіці. Тому що є два шляхи так званої емісії – це продуктивна, яка йде через комерційні банки, і у нас йде, так сказати, непродуктивна, або споживацька, яка йде через Міністерство фінансів. Так от, Міністерство фінансів теж було підкріплено десь там на 160 мільярдів і так далі. І оці всі фактори змінили структуру, так сказати, монетарного входу в економіку, і вони у зв'язку з цим, ну, будемо говорити, я не знаю, де в банків надлишкова ліквідність, це в п'яти-шести банків, напевно, в банків з іноземним капіталом є ліквідність, в інших банків – вони ж живуть тільки на овернайтах і так далі і тому подібне.

Але я ще раз повертаюся до того, що ресурси є, і ресурси знаходяться в Центральному банку. І ніякої інфляції не буде, і тут, знаєте, в нас, такий, дійсно, стан, що я увів би стан, військовий стан в боротьбі з процентними ставками. Це жуть якась страшна! Вона тільки... *(Оплески)* Вона тільки веде до того, що у нас отримується, що перекачка йде національного багатства, ну, і хай не ображаються, але це так, реально, я можу, так сказати, привести конкретні дані, перекачка йде тільки в банки з іноземним капіталом, йдуть в їхній в цей самий... туди, от за кордон. Коли вони дають туди дешеві ресурси, тут у нас на них отримують 20-30 процентів доходу, і все це уходить туди в цьому плані.

І далі наступне. Тепер стосовно курсу. Знову ж таки, і в курсі не винуватий Національний банк, ще раз кажу, це питання... Але що треба робити? Я от, знаєте, і Мінфін, і Національний банк. Дивіться, у нас біля 280 мільярдів це готівкою, яка знаходиться, будемо говорити так, у нас в карманах з вами. Це національні валюти. По різним експертним оцінкам, десь 100-120 мільярдів доларів теж у нас десь є під матрацами.

Так будь ласка, тепер... і це Мінфіну стосується, і центрального банка. Чому не випускати чи сертифікати, чи облігації і так далі, які б могли залучати цю, так називаємо пасивну, але яка інфляційні...та ще й якщо взяти цю от валютну складову, то цих, так сказати, запасів наших, то це ще й корупційна. Там дуже йде... вона фінансує тіньову економіку і так дальше, ці валютні резерви. Тому питання от такого характеру є.

Ну а спекуляції... боротися на ринку з спекулянтами тими ж методами, як спекулянти, з ними ніколи не поборешся. Напевно, є другі питання, ту такого технічного порядку, ну все-таки я б хотів би сказати. В кінці кінців треба закрити так звані ці агентські обмінні пункти та ще й... а тепер появились пункти не тільки банківським установам, а фінансовим установам. Я можу зараз привести вам 2-3 приклади, де поїдемо й подивимося, що вони не знають, чого їм, хто їм дав ці ліцензії, так сказати, і коли на обмінні операції. Але там вони, так сказати, займаються цими всіма операціями.

Ну, є питання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимире Семеновичу, я мушу все-таки вас...

СТЕЛЬМАХ В.С. Так. Я дякую. Я постараюсь передати. Я тільки буквально на завершення хотів сказати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але я....

СТЕЛЬМАХ В.С. Чому я ще раз хочу сказати, що оце взятий курс Центральним банком на високі ставки, він говорить про те, що це в кінці кінців треба обмежувати споживання. Але якраз підвищувати споживання треба вирішувати цю проблему на даному етапі, а вже обмеження споживання уже зробило Міністерство фінансів. Ви подивіться. Всі там введені вже податки: і на пенсії, і на те, і на друге й третє, й десяте. Вже ввели на експорт... то єсть на імпорт уже всі ці. Там вже споживання обмежено. Тому Центральному банку якраз є відкриті руки і можливість, їх треба... я думаю, що треба переубідити, щоб не класична якраз тут була примінена формула, якщо нас убідив Міжнародний валютний фонд, а іменно, щоб була врахована нинішня реальна ситуація, яка склалася в економіці України. Дякую за увагу. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Володимире Семеновичу.

Я дуже дякую Володимире Семеновичу. Я переконана, що комітет з питань фінансової політики і банківської діяльності використав всі ці рекомендації, які ви озвучили і не змогли озвучити. Мені шкода, що в нас не було достатньо часу для того, щоб повністю заслухати.

Я запрошую далі до слова Довбенка Михайла Володимировича, народного депутата України, першого заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності.

15:53:40

ДОВБЕНКО М.В.

Шановна, пані Оксано, колеги, учасники слухань. Відразу зазначу, що не погоджуюся із формулюванням і пропоную його виправити у другому абзаці проекту рекомендацій наших слухань про те, що виключно, підкреслюю, виключно негативні макроекономічні фактори стали основним чинником критичного погіршення показників банківської системи. Погодьтеся, що посилення нинішньої кризи відбулося і через ряд суб'єктивних чинників. Водночас оперативна реакція на критичні кризові ситуації в фінансово-кредитній системі потребують все-таки концентрації на конструктивній частині нашої розмови, тому зупинюся на трьох питаннях.

Перше питання. Проблема втечі коштів з банківської системи. За минулий рік більше 130 мільярдів гривень вивели через депозити. Впродовж січня-лютого ця тенденція продовжується, суми теж немалі. Думаю, щоб якось зупинити цей процес треба було б не

тільки використовувати заборонні заходи. Цього замало. Мав би і Кабмін проявити активність, адже будь-який іноземець спочатку дивиться куди вкладає кошти внутрішній інвестор. Немає ініціативи ні від Нацбанку, який нібито і щиро переживає за те, щоб зменшити кількість готівки за межами банків, але, хочу сказати, що людям немає куди фізично діти ці гроші, і тому зростає кількість під матрацами, про що сказав Володимир Семенович.

Чому б не запропонувати громадянам, скажімо, стати учасниками держінвестпрограм щодо будівництва соціального житла для кримських чи донецьких переселенців або інвестпроекту забезпечення енергонезалежності країни від північно-східного агресора. Ми мали би зменшувати споживання російського газу і це можна було б робити за рахунок запровадження енергоефективних технологій. Але як цього добитися? Я думаю, що ми могли би тут реалізувати, наприклад, інвестпрограму на основі ПрАТ "УкрЕСКО", є державна компанія, це спільний проект Кабміну і Європейського банку реконструкції, через випуск забезпечених облігацій. Тут варіанти можуть бути різні застава активів, страхування ризику неповернення держгарантій і інші. Я думаю, що такі програми варті були б уваги і Кабміну треба було б працювати.

Друге. Я думаю, що питання проблеми розчищення балансів банків від поганих наших активів які сьогодні є. Я хочу сказати, що у нас кілька років була запропонована організація роботи санаційного банку, планувалося зробити на основі "Родовід банку" і навіть є, я знаю, постанова і Кабінету Міністрів і Національного банку. Я переконаний, що ситуацію треба було б, щоб і наш комітет разом ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу 10 секунд завершити дати.

ДОВБЕНКО М.В. Ми могли би активізувати цю роботу і я думаю, що враховуючи, що тенденція дуже погана, ми могли би вплинути можливо через цей інструмент на дещо погашення цієї негативної тенденції.

І останнє, що хочу сказати. Організація роботи в...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Включіть мікрофон.

ДОВБЕНКО М.В. ... слухань ми могли би зробити такий комплекс заходів, які могли би спільними діями всіх, хто причетний і хто хоче помагати в нашій ситуації, зробити конкретний крок для виправлення ситуації. Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. *(Оплески)*

Я запрошую до слова Лютого Ігоря Олексійовича, члена ради Національного банку України, доктора економічних наук, професора, проректора з науково-педагогічної роботи Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Я прошу дотримуватись регламенту. Дякую вам.

ЛЮТИЙ І.О. Шановні пані головуюча, шановні колеги! Сьогоднішня проблема, яка розглядається в стінах Верховної Ради – це проблема всього нашого суспільства. Але я хотів би звернути вашу увагу на декілька суперечностей, чисто, будемо говорити методологічних суперечностей, які визначають сьогоднішні слухання.

Перша за все, на сьогоднішній день от з цієї трибуни дуже багато звучало, що основна проблема банківської системи – це проблема макрофінансової нестабільності, проблема кризи, економічної кризи, війна, яка відбувається на території України, це залежність від Міжнародного валютного фонду і інші проблеми.

Я думаю, що нам необхідно констатувати, перша за все і усвідомити, що макрофінансова нестабільність, економічна криза, вона породжується, в тому числі кризою в банківському секторі.

За часи незалежності банківський сектор періодично був найбільш успішним, найбільш стабільним, найбільш прибутковою сферою підприємницької діяльності і це все можуть підтвердити.

Всі намагалися потрапити в банківську систему, там найбільші були прибутки, найбільша стабільність і найбільший порядок в певні часи, - в часи між кризами.

Але коли у нас загострювала криза у банківській системі? Коли банкіри, коли банківська система намагалася отримати зверхприбутки, перш за все. І ці зверхприбутки, погоня за зверхприбутками приводила до чого? До кризових явищ в одному банку і автоматично, за принципом доміно, ця криза переростала і проходила по всій банківській системі.

Що сьогодні, яка основна проблема на мою думку? Основна проблема – це проблема довіри громадян суб'єктів грошово-кредитного ринку до банківської системи. Відновити цю довіру, це перш за все визнати пріоритетність, право власності власника грошових ресурсів у нас в країні. Власника грошових ресурсів, як власника депозиту, як власника кредитних ресурсів, які він отримав. І коли це право власника громадянина буде розглядатися, як пріоритетне, не з позицій інтересів перш за все банку, чому. Тому що, коли виникає криза в тому чи іншому банку, ми банку допомагаємо через Національний банк, через інший інструментарій. Хто допомагає громадянину?

І оці мітинги, які відбуваються, вони свідчать. Що необхідно зробити на сьогоднішній день? Це, перш за все, от, всі ті пропозиції я підтримую, що сказав Володимир Семенович. Перш за все, це визначити пріоритети і стратегію грошово-кредитної політики Національного банку. Довести її до громадян, до населення. Щоб було зрозуміло, на сьогоднішній день нема такої грошово-кредитної політики.

За минулий рік грошово-кредитну політику...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Десять секунд дайте завершити. Десять секунд.

ЛЮТИЙ І.О. Хорошо. Тому, перш за все, розробити грошово-кредитну політику, зробити її і зробити прихильниками цієї політики і банки, і громадян України. І відповідно розробити правовий інструментарій цієї грошово-кредитної політики. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже вам дякую, Ігорю Олексійовичу.

Запрошую до слова Дзензерського Дениса Вікторовича, народного депутата України, заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності. Немає?

Тоді я запрошую до слова Лаврика Олега Васильовича, народного депутата України, заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності.

16:01:56

ЛАВРИК О.В.

Дякую, пані заступник Голови Верховної Ради! Добро дня, друзі! Негативні макроекономічні показники, які існують зараз в нашій державі, дійсно, впливають на стан банківської системи. Але вони не є єдиними. І я би звернув увагу на комплекс

заходів, пов'язаних з корупцією в судовій системі, із відсутністю прозорої системи звітності, із фіктивного нагляду нашого регулятора.

На сьогоднішній день зменшився ринок міжбанківського кредитування, який за останніх 7 років скоротився більше, ніж в 10 разів. На сьогоднішній день заборгованість українських банків перед материнськими структурами, іноземними банками складає вже понад 20 мільярдів доларів. Звідси ми маємо інфляційну накрутку курсу, тому що банки викупляють валюту для того, щоб віддати своїм материнським структурам.

Але основне є не в тому. Поки ми не зрозуміємо, що нашим внутрішнім інвестором, наш внутрішній інвестор є основним інвестором і в політичному, і в економічному сенсі, не Світовий банк, не МВФ, до того часу нам буде дуже важко стабілізувати банківську систему. А для того є основні завдання. Це є відновлення довіри населення і бізнесу до національної валюти і банківської системи. Це дасть змогу банківській системі зупинити відтік депозитів, що прямо впливає на банкрутство банків. Це дасть зупинити інфляційну спіраль, в якій ми зараз знаходимося. Це зменшить ажіотаж і попит населення на вільно конвертовану валюту.

Потрібно збільшити відшкодування для вкладників проблемних банків хоча в два рази, знову ж таки щоб відновити довіру населення до банківської системи.

Треба прийняти ряд заходів для вдосконалення системи страхування вкладників. Збільшити вимоги до власників банків щодо капіталізації тих установ. Чи, можливо, ми сьогодні не знаємо, які банки не виконують умови ліквідності? Та знаємо. Але на сьогоднішній день створена така система, при якій власникам банку є вигідно закредитувати власні компанії і повісити свої банки на фонд гарантування вкладів, тобто працює система, яка сьогодні привела до того, що 33 банки вже є на грані ліквідації.

Впровадження єдиного реєстру позичальників юридичних осіб. Посилення кримінальної відповідальності менеджменту банків за недостовірну інформацію і звітність. Посилення відповідальності власників банків і керівництва банків, в тому числі встановлення відповідальності перед кредиторами...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу дати 10 секунд завершити.

ЛАВРИК О.В. Дякую. Давайте затягувати пояси в державному секторі використання коштів, давайте не затягувати зашморг на шії нашого населення. Дані заходи можуть бути досягнуті...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу ще 10 секунд і завершуйте. Будь ласка.

ЛАВРИК О.В. ... економіки в цілому, а не тільки зокрема в банківській системі. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже.

Запрошую до слова Лавренчука Володимира Миколайовича, голову правління акціонерного товариства "Райффайзен банк Аваль".

ЛАВРЕНЧУК В.М.

Шановні учасники наради, шановна головуюча! Є 3 хвилини і я перший від комерційних банкірів виступаю, у мене є одна теза, але навряд чи я можу уникнути загальних два-три коментаря, тому що це було би скоріше технічний якийсь коментар замість оцінки, яку така аудиторія заслуговує.

Я би почав з того, що ви пані головуюча сказали, що темою нашої наради сьогодні

є в порядку денному відновлення довіри суспільства і банків, про це вже говорив кожний другий виступаючий. Вибачте, я теж це скажу, так, на довірі між банками і суспільством, від цього процесу немає переможців. Були названі збитки банків, які я можу підтвердити, і це не... остаточно збитки 64 мільярдів, тільки ті 35 банків, які не мають капіталу сьогодні на цю суму, а треба більше. Тобто в цьому залі немає переможців. І тільки ті, хто переможені і без спільної нашої погодженої дії нам з цієї біди не вийти. Є декілька шляхів, які мають відновити довіру. Про це вже сьогодні говорилося, є декілька сфер, де треба відновити довіру – вклади. Ці обмеження, які банки встановили, вони ж не посилять довіру. Ці обмеження треба знімати. Коли і як? Треба домовитися з населенням і банками через ці органи, щоб ми питання довіри відновлювали, щоб люди не тільки хотіли зняти у банках вклади, а і понести, знаючи, що ці обмеження є такі, які мають короткостроковий характер і їх треба знімати. Валютні кредити ми не можемо обійти це питання. Без урегулювання валютних позичальників їхніх кредитів ми відновити довіру не зможемо. Я знаю, що це дуже важко для банків і я можу просто приклад з нашого банку, поки що не звучить цей дзвінок, що дві третини позичальників вже погасили свої кредити. Але одна третина і це 18 тисяч позичальників, вони не врегулювали це питання. Це психологічний тиск на них і це великі збитки для банків. То єсть я кажу, щоб мене почули, що банки свідомі того, що без втрат спільних, ну, і банки в тому числі це питання не врегулювати. Ми активно переводимо зараз валютні кредити в гривню за пільговими курсами, 70 відсотків тих позичальників, що обслуговують борги в нашому банку погодилися на наші умови, умови пільгові, але все одно вони складні. Але поки що кращого рішення немає і я вдячний тим позичальникам, які погодилися 70 відсотків. То єсть ми можемо домовлятися, банки проводять ініціативу стосовно меморандуму з тим, щоб така практика краща трохи, інакша була уніфікована. І ми свідомі того, що без сигналів спільних відновлення довіри не перемаже ніхто.

Завершуючи свою, свій виступ стосовно саме тематики валютних позичальників, ми віримо, що наступні дні, які заплановані і в межах банківської асоціації, і Національного банку, і комерційних банків, ми маємо знайти шлях врегулювання валютних заборгованостей, податки – важливо. У мене є пропозиція в письмовій формі...

ГОЛОВУЮЧИЙ. 10 секунд. Прошу.

ЛАВРЕНЧУК В.М. З тим, щоб облегшити тягар, тому що податки на прощення боргу тим позичальникам, які вже і так страждають. Це, я думаю, необ'єктивно, невірне, неправильно, пропозицію в письмовій формі я передам. Дуже... *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже вам дякую. Запрошую до слова Оленчика Андрія Ярославовича заступника директора, розпорядника виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

ОЛЕНЧИК А.Я. Шановна головуюча, шановні присутні, після вересня 2012 року в межах нового мандату з виведення неплатоспроможних банків з ринку ми утримали 41 банк з них 28 банків же знаходиться на стадії ліквідації, а 13 ще на стадії тимчасової адміністрації. При цьому, 2 банки ми отримали наприкінці 2012 року і по них виплати на цей момент вже склали понад 95 відсотків від загальної суми відшкодування, ну а решту, 39 банків, нам було передано протягом 2014 і 2015 років. Загальна сума зобов'язань перед вкладниками і фізичними особами в межах гарантованої суми, у згаданих вище 39-и банках, складає 36,2 мільярда гривень, з яких 16,7 мільярда гривень уже виплачено вкладникам. Ну а решту - це ще не виплачені зобов'язання,

невиконані зобов'язання перед вкладниками переважно тих банків, які зараз, власне, і знаходяться на стадії тимчасової адміністрації, і щодо яких ще здійснюються спроби, щодо пошуку інвесторів.

Питання, яке часто виникає у громадськості, чи вистачить коштів для виконання всіх зобов'язань взятих на себе державою в межах системи гарантування вкладів. Відповідь наша однозначна і чітка: безумовно - так. Станом на сьогодні у портфелі фонду знаходиться 15,8 мільярда гривень ОВДП, а також ліквідний резерв на рахунках в НБУ у розмірі майже 1,3 мільярда гривень. Крім цього Законом України про Держбюджет на 2015 рік передбачено фінансування фонду шляхом надання кредиту у вигляді ОВДП на рівні 20 мільярдів гривень. Таким чином нашим вкладникам, нашим людям важливо бути впевненим в наступному: виплати в межах гарантованої суми відшкодування у всіх неплатоспроможних банках будуть забезпечені за будь яких умов, у спосіб визначений законом. Це спільне завдання фонду, Нацбанку та Мінфіну і ми недопустимо інших негативних сценаріїв розвитку подій. Це не питання для обговорень, чи дискусій – це константа.

В той же час, насправді є інше актуальне питання, а саме на що реально можуть розраховувати вкладники "200 плюс" та юридичні особи. Відповідь полягає у розмірі ліквідаційної маси неплатоспроможних банків за рахунок якої власне і будуть погашатись кредиторські вимоги, або іншими словами, у якості активів, які ми отримуємо у таких банках на момент їх передачі фонду. В цьому зв'язку лише дві цифри: загальна оціночна вартість активів 27-ми банків, що ліквідуються становить понад 15,2 мільярда гривень, при цьому балансова вартість активів цих банків без врахування резервів складає 83,4 мільярда.

Співвідношення складає 18,3 відсотки. Безумовно, ми зробимо все від нас залежне для того, щоби побудувати ефективну і прозору модель і грамотно розпорядитися, максимально ефективно розпорядитися цими активами. Але в цілому виглядає не дуже логічним і справедливим те, що всі проблеми із фінансовим забезпечення виведення збанкрутілих банків з ринку лягає лише...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я попрошу дати вас завершити. Мені здається, що це дуже важлива інформація, особливо для громадськості. Тому прошу, щоб ми дослухали цю інформацію до кінця.

ОЛЕНЧИК А.Я. Як я сказав, виглядає не дуже логічним і справедливим те, що всі проблеми із фінансовим забезпеченням, щодо фінансового забезпечення виведення збанкрутілих банків з ринку, лягають лише на плечі здорової частини банківської системи та простих платників податку. Так реально і виходить: за рахунок регулярних зборів або спецзборів з банків або за рахунок того, що запозичень, які ми отримуємо через Національний банк чи напряму з бюджету – немає значення, все одно це бюджет, бюджетні зобов'язання.

Про що тут іде мова? Мова іде, власне, про власників та топ-менеджерів неплатоспроможних банків. Знову кілька цифр, на сьогодні загальна сума претензій в рамках 437-ми заяв, поданих фондом до правоохоронних органів, складає 58,4 мільярда гривень. Саме таку суму збитків, за підрахунками фонду, було завдано неплатоспроможним банкам переважно через протиправні дії їх власників та посадових осіб. Наразі вже відкрито 239 кримінальних впроваджень на загальну суму 42,6 мільярда гривень за відповідними статтями кримінального кодексу. Але не в тому, щоб притягнути людей, власне, до кримінальної відповідальності, для цього є інші органи.

Наше завдання – за рахунок власників, істотної участі топ-менеджерів, які в силу злочинних дій чи якихось інших дій, дії чи бездіяльності привели до такого стану ці банки, щоби вони заплатили разом із платниками податків і рештою банківської системи за наслідки свого управління.

І ми звертаємося до правоохоронних органів, відкривається провадження. Ви чуєте цифри, це вражаючі цифри, наприклад, на фоні оціночної вартості активів, які ми реально отримали у цих банках, але, безумовно, цього мало. У цій сфері необхідна якісно інша законодавча база і ми дуже сподіваємося, що суттєвим кроком вперед стане президентський законопроект (номер 2085), який поданий 10 лютого у Верховну Раду і зараз знаходиться на розгляді парламенту.

Також критично важливо, щоб існувала тісна і реальна співпраця з даних питань між Фондом, НБУ, правоохоронною та судовою системами і обов'язково громадськістю. Саме до цього ми всі маємо прагнути, і з боку Фонду, хочу вас запевнити, буде зроблено все можливе у даному контексті.

І один коментар буквально щодо того, щоб підняти суму відшкодування. Це зараз тема, яка дуже жваво обговорюється в засобах масової інформації. Шановні друзі, шановні колеги, я би не став на цьому так явно спекулювати, бо це не буде вирішенням проблеми. Сума граничного відшкодування на даний момент, ви знаєте, 200 тисяч становить. Щодо того, чи варто зараз піднімати питання про збільшення цієї суми, я просто вам скажу наступне. Завдання Фонду як страховика депозитів, Фонду гарантування вкладів, в першу чергу захист соціально незахищених верств населення шляхом захисту вкладів і відшкодування вкладів в разі, якщо банк визнається неплатоспроможним. Так от, на даний момент процент вкладників, вклади яких перевищують 10 гривень - це сума, нижче якої немає гарантій, - але при цьому перевищує 200 тисяч гривень, складає 98,8 відсотка. Іншими словами, вклади 98,8 відсотка вкладників, і це, для того щоб ви орієнтувалися, це приблизно 22 мільйони 880 тисяч осіб, підпадають під гарантії Фонду в повному обсязі. Для того, щоб захистити решту, цих 1,2 відсотка, - це важливе завдання, але навряд чи це може бути вирішено шляхом прямих гарантій за рахунок Фонду гарантування вкладів.

І остання репліка. Нас часто спонукають до того, і мова йде, що ми орієнтуємося на запозичення зовнішні, мається на увазі за рахунок бюджету, хоча це, повірте мені, це міжнародна практика, вона повністю відповідає стандартам міжнародної практики. Якщо у нас згідно закону коефіцієнт фінансової стійкості, якому має відповідати Фонд, становить 2 з половиною відсотка, щоб ви розуміли, згідно Директиви ЄС від 16 квітня 2014 року – це 0,8. У нас в три рази більше. Не в цьому справа. Справа знову-таки в тому, про що ми говорили: якість активів, власники істотної участі і їх майнова відповідальність. А ще одне джерело, безумовно, яке існує – це ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Андрію, я буду просити вас трошки...

ОЛЕНЧИК А.Я. Все, закінчую.

Регулярні збори і спецзбори з банків. Скажу вам таке зараз, не вдаючись в цифри, ми вивчаємо цю можливість, щоб підняти розмір регулярних зборів і застосувати в одноразовому порядку механізм стягнення спеціального збору з банків. Але зрозумійте таку річ, що за нашими попередніми розрахунками в разі, якщо ми зробимо це, наприклад, суттєво так, щоб це мало якесь значення і фінансовий ефект для фонду, і щоб щось вирішувало для нас з точки нашої фінансової стійкості кількість банків, які попадуть у збиткову зону, тобто стануть збитковими збільшиться в рази – приблизно

від 2,5 в 3 рази. Причому біля двох десятків банків наблизиться впритул до критерії віднесених до проблемних чи навіть неплатоспроможних.

Тому ми достатньо серйозно аналізуємо цю можливість, але відносимося до неї виважено і обережно для того, щоб не посилювати ефект доміно в банківській системі і не множити потенційну кількість неплатоспроможних банків – це не вирішення проблеми.

Але хочу сказати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

ОЛЕНЧИК А.Я. ...ми вистоїмо і переживемо цей рік банківська система очиститься, і наші люди отримають те майбутнє на яке вони заслуговують. Слава Україні! (*Оплески*)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже, пане Андрію.

Я запрошую до слова Ніка Тессеймана, керуючого директора Департаменту фінансових установ Європейського банку реконструкції і розвитку. Виступ буде англійською мовою. Тому прошу тих, хто не володіє англійською мовою, скористатися мабуть навушниками, я сподіваюся, що є забезпечення перекладу.

ТЕССЕЙМАН Н. Дякую. Доброго дня, пані та панове! Три хвилини – три думки. Завдання реструктуризації банківського сектору в Україні є величезним, треба було б починати набагато раніше і це дороге завдання. Але Україна зараз має унікальну можливість створити сучасну банківську систему, яка буде управлятися, регулюватися відповідно до сучасних стандартів. І наявність такої системи буде ключовою запорукою економічного відновлення.

Як профінансувати те, що необхідно зробити? Відновлення банківської системи, вимагатиме значного обсягу бюджетних коштів для рекапіталізації, для виплати депозитів. І також необхідно буде вносити зміни до законодавства і забезпечити фінансування Фонду гарантування вкладів. Приватній інвестиції можуть зменшити цей тягар, в тому числі – інвестиції ЄБРР, але для того, щоб отримати ці інвестиції, необхідно буде покращити інвестиційний клімат, забезпечити стабільність середовища, забезпечити передбачуваність регулювання і забезпечити захист прав інвесторів. І це стосується будь-яких учасників, будь-яких інвесторів як іноземних, так і місцевих в українські банки.

Третє, що необхідно зробити. ЄБРР вітає позитивну і продуктивну працю НБУ, і підвищення стандартів пруденційного нагляду, підвищення прозорості. Але ще багато треба чого зробити. Якщо лише про дві речі головні говорити, якщо вам необхідно дійсно нормально функціонуюча банківська система в Україні, перше – це розкриття інформації про кінцевих власників банків і припинення транзакції з пов'язаними особами. Тобто банки мають дійсно стати банками. І ті гроші, які ми витрачаємо на реструктуризацію банківської системи, повинні супроводжуватися змінами в управлінні банками, інакше ці зміни не будуть довгостроковими.

І нарешті, я хотів би попросити вас врахувати рекомендації міжнародних фінансових організацій, міжнародної банківської спільноти щодо прийняття зважених законодавчих рішень набагато років уперед. І дійсно рішення необхідно буде приймати важкі і для цього необхідно буде партнерство і координація між парламентом, НБУ і фінансовим сектором, банківським сектором. І коли перед нами постає один з цих викликів, одне з цих рішень, ми маємо нагади собі, що банківська система, для банківської системи, як вже було сказано одним з доповідачів, довіра є одним з найголовніших

факторів і ЄБРР, і інші організації готові брати участь в створенні такого фундаменту і підтримки розвитку банківської системи в Україні. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запрошую до слова Ляшко Олега Валерійовича, народного депутата України, голову фракції "Радикальної партії". *(Оплески)*

ЛЯШКО О.В. Олег Ляшко, "Радикальна партія". Шановні громадяни України! Шановні присутні на парламентських слуханнях! Буквально вчора на засіданні Національної ради реформ Президент України Петро Порошенко вимагав від мене вибачитися перед Головою Національного банку Валерією Гонтаревою. Я, правда, не розумію за що я маю вибачитися, адже єдина моя дія, яку я вчиняв тут у парламенті, це впродовж багатьох місяців я вимагаю відставки Голови Національного банку.

І коли я чую від представника ЄБРР, який хвалить Валерію Гонтареву... Поживіть на зарплату і на пенсію, на яку живуть українські громадяни. Коли пан Стельмах розказує, що 120 мільярдів доларів у нас під матрацами. У вас під матрацами ті мільярди доларів, а в мільйонів українських громадян немає тисячі гривень під матрацом, бо ви їх вимили звідти внаслідок вашої політики. Грошово-кредитна політика, яку проводить Національний банк України, я стверджую, ця політика шкодить національній економіці.

Ви винні у тому, що в нас сьогодні падіння промислового виробництва, ви піднімаєте ставку рефінансування до 19 з половиною відсотків, ви позбавляєте банки, а внаслідок цього економіку, ресурсів. Коли гроші – це кров економіки, то ви сьогодні ведете себе як вампіри, ви п'єте цю кров з української економіки, ви позбавляєте малий і середній бізнес можливості отримувати дешеві кредитні ресурси для того, щоб розвивати економіку, для того, щоб створювати робочі місця.

Сьогодні в умовах, коли в нас 20 відсотків падіння, втрати економіки внаслідок війни, коли в нас падіння через втрату зовнішніх ринків, ринків в першу чергу Росії, завдання Національного банку стимулювати розвиток власної економіки, а не вилучати кошти з економіки, бо ви вбиваєте економіку своєю політикою.

І я впродовж багатьох місяців казав і ще раз звертаюсь до Президента Порошенка з вимогою, я вимагаю від Президента Порошенка невідкладно внести до Верховної Ради подання про звільнення пані Гонтаревой з посади Голови Національного банку. Бо коли ми говоримо про відновлення довіри до банківської системи, перший крок до відновлення цієї довіри – це звільнення цієї особи з посади, яка дискредитує своєю діяльністю всю банківську систему.

Чомусь забули про валютних позичальників. Думаєте, що це не ваша проблема? Люди не можуть платити по 25, по 30 гривень за долар. Чому забули про вкладників Ощадбанку? Людина померла не може отримати свої вклади.

Я вважаю, що ми маємо вирішувати цю проблему хоча б спадкоємцям тих, хто помер, дати можливість повернути цю гроші.

Я ще раз кажу, до речі валютний курс плаваючий, який ви запровадили, це теж вбиває економіку, це катастрофічна ваша помилка, бо в нашій країні він не працює. Ви вбиваєте не...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дайте 10 секунд завершити.

ЛЯШКО О.В. ...системи, ви вбиваєте можливість української економіки в умовах війни намагатися утриматись на плаву, намагатись розвиватись. Коли сьогодні закриваються сотні тисяч робочих місць, то це через вас.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олеже Валерійовичу, дякую. Олеже Валерійовичу, Олеже Валерійовичу, дякую вам.

ЛЯШКО О.В. ...коли рефінансування сотні мільярдів... Це теж війна винна?! Не списуйте на війну свою нездатність навести порядок в банківській системі! Слава Україні! *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олеже Валерійовичу, Олеже Валерійовичу! Олеже Валерійовичу, не треба! Олеже Валерійовичу! Олеже Валерійовичу, дякую! Олеже Валерійовичу! *(Шум у залі)*

Я оголошую, прошу до слова Ковальчука Андрій Трохимовича, першого заступника голови Державної служби фінансового моніторингу.

КОВАЛЬЧУК А.Т. Шановна головуєча, шановні учасники зібрання! Дозвольте максимально стисло проаналізувати проблему, яка сьогодні віддзеркалює досить болісну ситуацію в фінансовій системі країни. Деформовані тіньовими та корупційними схемами фінансові відносини – серйозна проблема нашого сьогоднішнього дня. Системно і ефективно застосовувати інституціональні і міждержавні механізми протидії тінзації фінансового капіталу – це одна з основних вимог групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням коштів FATF. Це одна з найбільш авторитетних міжнародних організацій, яка координує протидію відмиванню брудних коштів на світових теренах.

Щоб відчути, наскільки це важливо, наведу такі дані. Так, на сьогодні в цілому в світі тіньові операції фінансово-банківських організацій склали щонайменше 67 трильйонів доларів США. Це майже 86 відсотків світового ВВП. Тому Державна служба фінансового моніторингу України є важливим регуляторним і контрольним-наглядним інститутом, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом. Такий статус законодавчо закріплений у нещодавно прийнятому Верховною Радою законі.

Законодавець чітко визначив суб'єктів первинного фінансового моніторингу і суб'єктів державного фінансового моніторингу. Відзначу, що від суб'єктів первинного фінансового моніторингу до нашої інформаційної бази щоденно надходить 3-4 тисячі повідомлень про фінансові операції, які можуть бути пов'язані з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом або фінансуванням тероризму. Причому майже 97 відсотків такої інформації ми отримуємо від банківських установ. Тобто у сфері, де відбувається грошовий обіг. За результатами вжитих заходів, починаючи з березня 2014 року, загальна сума виявлених і заблокованих Держфінмоніторингом коштів складає майже півтора мільярда доларів США.

Держфінмоніторинг як підрозділ фінансової розвідки системно відслідковує рух підозрілих фінансових трансакцій. Так у 2014 році підготовлено та направлено до правоохоронних органів 774 узагальнених та додаткових узагальнених матеріалів. Водночас завданням Держфінмоніторингу є не пряме втручання у діяльність фінансового сектору, фінансова розвідка бореться за те, щоб фінансово-економічні відносини поступово, але невідворотно, наближалися до тих засад, на яких ґрунтується весь цивілізований світ.

Узагальнено – це коли гроші можна лише заробити, а вкрасти неможливо, і коли той, хто будь-яким способом зумів обійти цей принцип вресі-ресі не має можливості спрямувати неправильні доходи в легальний обіг. Зазначу, що в найбільш розвинених країнах ступінь реалізації цього прагнення досить висока.

І на завершення. На моє глибоке переконання, для вирішення проблеми, яку ми сьогодні обговорюємо, в тому числі проблему довіри, про яку вже згадував у своєму виступі професор Лютий і інші виступаючі, нам потрібно внести невідкладні зміни в Закон "Про Національний банк України" в частині приведення публічно-правового статусу НБУ до існуючої практики саме тих країн, яким вдалося уникнути системної кризи 2008 року. Без цього неможливо оздоровити не лише грошово-кредитну політику, а й всю фінансову систему України. Дякую. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже.

Запрошую до слова Полякова Максима Анатолійовича, народного депутата України, секретаря Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності.

16:32:26

ПОЛЯКОВ М.А.

Всім – доброго дня! При обговоренні стану банківської системи України слід звернути увагу на ринок кредитної операції: які альтернативи споживчого кредитування та може стати ефективним механізмом фінансової кредитної підтримки малого бізнесу та виробників сільськогосподарської продукції. Враховуючи сьогоднішній курс, який 19,5, то саме кредитна кооперація може дуже допомогти нашому бізнесу.

Безумовно, комерційні банки відіграють вирішальну роль у кредитуванні виробництва. Але малі й тим більше мікропідприємства не мають можливості використовувати традиційну схему банківського кредитування через типові проблеми з відсутністю майнової застави. Або занадто малі, щоб їх було вигідно кредитувати, або тільки-то виникли ще не мають кредитної історії. Тому зрозуміло, що великого бажання надавати мікрокредити банки не мають. Однак, кредитні союзи стикаються з системними проблемами, які накопичились протягом останнього десятиліття та потребують найскорішого вирішення. А саме: проблема підтримки адекватного рівня ліквідності; проблема належного корпоративного управління; проблема достатньої капіталізації та платоспроможності. Четверта проблема – захист прав членів кредитних спілок.

При цьому ключовою проблемою – це відсутність механізму гарантування внесків фізичних осіб на депозитні рахунки кредитних спілок, а саме: постраждалих більше 30 тисяч чоловік на 1 мільярд 400 мільйонів гривень. Тому пропонується наступний шлях вирішення проблеми, який може зробити Верховна Рада.

Перше. Створення механізму гарантування внесків фізичних осіб на депозитні рахунки.

Друге. Створення корпоративного банку та механізми рефінансування кредитних спілок -учасників цього банку. Акумулявання загальних коштів кредитних спілок-учасників корпоративного банку з метою підтримки їх ліквідності та інвестування вільних коштів кредитних спілок.

Четверте. Створення умов доступного кредитування фермерських господарств, малих та середніх сільськогосподарських товаровиробників у тому числі через інструменти корпоративного банку.

Висновок один. Сектор банківсько-фінансових послуг в Україні ще недостатньо розвинений, хоча має величезний потенціал, який можна реалізувати.

Хочу окремо звернутися по тій ситуації, яка склалася у нас критична по Національному банку. На жаль, у нас втекла головна людина, яка на сьогоднішній день

працює над тим, що знищує банківську систему, Гонтарева із своїм заступником. Але хочу сказати і звернутися особисто до голови Служби безпеки України Наливайченка. Мною було написано і кількома депутатами, в тому числі "Блоку Порошенка", щодо відкриття кримінальних впроваджень по голові Національного банку, яку ми вимагаємо розслідувати по трьом кримінальним справам, в тому числі за державну зраду. І щоб пані Гонтарева зараз не вантажила літаки з відлітом з грошима, а її потрібно розслідувати, відсторонити від діяльності Національного банку, тому що крім проблем, які є макроекономічні, є особисті, які відбуваються під її керівництвом. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Запрошую до слова Хромаєва Тимура Заурбековича, голову Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

ХРОМАЄВ Т.З. Добрий день, пані головуюча, шановні колеги. Я хотів би трохи до конструктиву, тому що тут емоції зашкалюють. Я тут перший раз, але це дуже цікаво.

На мій погляд, ми зараз маємо кризу довіри, довіри до кожного, кожного до кожного. Це не питання одного чоловіки або жінки, це питання кредитора, боржника, інвестора, емітента. Ми зараз опинилися, коли, мабуть, фондовий ринок є таким дзеркалом того, що у нас відбувається. Це повне обезцінення основних цінностей. Цінні папери вони у нас безцінні, так як і взагалі все. Тому Національна комісія за останні два тижні, ми зараз працюємо над програмою, яку ми будемо активно втілювати протягом наступних місяців.

По-перше, це перебудова і розбудова інфраструктури, це депозитарні, клірингові, розрахункові центри.

Друге. Корпоративне управління, забезпечення прозорості, функціонування компаній. Всі, хто на ринку будь-якому товариства, акціонерні підприємства інформація та забезпечення повинно відповідати нормам, да, нормам, які нададуть можливість всім сторонам цих відносин здійснювати повноцінне ціноутворення на те, що між ними. Для цього ми теж будемо пропонувати закони, які нададуть нам можливість це зробити.

І ще додатково - це нові інструменти. Ми впевнені, що зараз потрібно повернути довіру до інструментів, як і до кредитів, до облігацій, акції для того, щоб всі сторони були впевнені та захищені.

Крім цього, деривативи, да. Деривативи – це, я розумію, для більшості це, мабуть, щось далеке, але воно напряду може надати можливість нашій країні відкрити те, що до сьогодні для нас було недосяжне. Тому це наші шляхи, ми будемо дуже наполегливі і очікуємо на підтримку, конструктивну підтримку з вашого боку. Дякую. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже. Запрошую до слова Соболева Бориса Володимировича голову Координаційної ради Українського кредитно-банківського союзу.

СОБОЛЕВ Б.В. Шановні присутні, хочу продовжити конструктив. І запропонувати всі ті рекомендації, які ми сьогодні приймемо вести до єдиного документу, який протягом 23-х років, на мій, як кажуть, погляд, забезпечується виконанням. Це так звана... нова стратегія партнерства з міжнародними фінансовими установами. Ну, хто не знає, на сьогоднішній день це уже у нас шоста виконується програма, п'ятирічка, яка, на відміну від більшості програм, які у нас в державі діяли, забезпечена фінансово, забезпечена технологічно, технічно, методично і якщо хочете,

аудиторсько, тобто ми маємо єдиний документ. І якраз підходить час 2012-2016, отже з 2017 по 2020 ми могли би реально вписати в документ, який буде ухвалюватися протягом наступного року, найбільш важливі позиції, які ми вважаємо і які тут сьогодні прозвучали.

Ну, я не хотів би зараз зосереджуватися на банківській сфері, тому що коли з банківською сферою конкурують державні фінанси, ви знаєте, що завжди програє саме банківська сфера і у нас ця конкуренція є нечесною і нерівноправною. І ви знаєте, що говорити про наведення порядку без того, щоб навести порядок в державних фінансах неможливо. Тому очевидно, що в ту п'ятирічку про яку я веду зараз мову, потрібно насамперед вписати заходи стосовно того, як підвищити інституційну спроможність державних установ України стосовно державного розвитку. І я думаю, що міжнародні фінансові наші партнери виділять достатньо коштів для того, щоб навчити Україну як будувати державу. Тому що, якщо ви почитаете в 2012 році звіт стосовно виконання наших взятих на себе зобов'язань, ви побачите, чому найвищим показником освоєння коштів Світового банку в Україні стало 27 відсотків.

Дуже багато було сказано про те, що є відповідальність Національного банку. Хочу вам сказати, що не на захист, а на те, щоби ви знали справедливі і об'єктивні обставини в яких працює Національний банк. За 23 роки незалежності, на жаль, Національний банк не став незалежним, на жаль, існують дуже-дуже високі як кажуть політичні ризики. І я думаю, що нам в цю програму потрібно вписати саме заходи з того, щоб унезалежнити, реально унезалежнити Національний банк. Тому до рекомендацій прошу взяти два пункти: взяти участь в комплексному аналізі виконання Україною "П'ятої стратегії партнерства з МФО 2012-2016" та також другий пункт, у формуванні концепції шостої стратегії партнерства з МФО на 2017...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Десять секунд дайте.

СОБОЛЕВ Б.В. ...буде профінансовано і це буде виконано. Дякую. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Запрошую до слова Фурсіна Івана Геннадійовича народного депутата України, голову підкомітету з питань банківської діяльності Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності.

16:42:14

ФУРСІН І.Г. Добрий день, шановні колеги! Свою доповідь хотів би почати з невеликого екскурсу в історію. Від самого дня проголошення Україною Незалежності та аж до 2007 року банківський сектор, не дивлячись на всі складнощі, розвивався та був одним із каталізаторів росту української економіки. Середній ріст реального ВВП становив 5-7 відсотків, інфляція була прогнозованою. Щороку збільшувалася кількість банків, в тому числі з іноземним капіталом. Прибутки банківського сектору щорічно збільшувалися і у 2007 році становили більше 6 мільярдів гривень. Окремо хочу наголосити, що в період з 2001 по 2007 рік Україна не запозичила в Міжнародному валютному фонді жодної копійки.

Після світової кризи 2008 року стали зрозуміли всі вади та хвороби нашої банківської системи. Але, на жаль, висновки не були зроблені і жодних заходів для того, щоб унеможливити повторення тієї ситуації ані керівництвом НБУ, ані урядом вжито не було, хоча з того часу змінилося вже 5 учильників Національного банку та 7 урядів.

З якими показниками ми входимо в 2015 рік? Паління ВВП – 8 відсотків, інфляція 25 відсотків, відтік депозитів з української банківської системи становить 126

мільярдів гривень. Збиток української банківської системи складає більше 50 мільярдів. На жаль, я вважаю, що сьогодні все ж таки Національний банк відсторонився на сьогодні від питань регулювання курсу гривні та все ж таки недостатньо співпрацює з представниками банківського сектору. Не сприяє поліпшенню інвестиційного клімату і той факт, що комерційні та державні банки на знаходяться в рівних умовах, адже банки з державним капіталом мають можливість збільшувати капітал за рахунок безконтрольних вливань з боку держави.

Через непослідовну валютну політику та, я би так сказав, сліпу і непродуману імплементацію усіх міжнародних і європейських стандартів у банківському секторі виникла ситуація, коли банки майже не щодня закриваються, а населення абсолютно втратило в них довіру. Відсутність постійного діалогу між НБУ та банками призводить до того, що інвестори не розуміють архітектуру і бізнес-модель майбутнього банківської системи, і відповідно не поспішають вкладати свої гроші в цей сектор. Більше того, інколи складається враження, що до кінця 2015 року в Україні залишаться лише державні та іноземні банки.

Через політичні події в країні Україна...

ГОЛОВУЮЧИЙ. 10 секунд прошу дати завершити.

ФУРСІН І.Г. Ну, наостанок я хотів сказати, у мене не вистачило часу, сказати, що була така ідея: все ж таки активізувати роботу або банку "Родовід", або створити новий банк...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. *(Оплески)*

До слова запрошую Смовженко Тамару Степанівну, доктора економічних наук, професора, ректора Університету банківської справи Національного банку України. *(Оплески)*

СМОВЖЕНКО Т.С. Вельмишановне товариство! Основою розвитку економіки є ефективна система внутрішніх інвестицій, які повинна акумулювати і направляти в потрібне русло фінансово стабільна банківська система, а основою фінансової стабільності банківської системи є довіра до неї з боку суспільства в цілому і кожної людини зокрема, про яку вже сьогодні говорили майже всі доповідачі. Реформи будуть успішними лише тоді, коли вони зрозумілі і підтримуються тими, заради кого проводяться. А забезпечення довіри до банківської системи не можливе без свідомого розуміння потенційними платниками банків суті реформ, їх кінцевої мети, місця і ролі кожного. Дослідження показали, що на сьогодні індивідуалізована відповідальність за стан економіки є дуже низькою і 80 відсотків українців очікує від держави, що вона їм повинна, а мало б бути навпаки. Держава встановлює, контролює різні рівні, для всіх правила гри. І саме реформи мають забезпечити перспективу людям і, найперше, молоді, розуміння того, що свою долю ми повинні будувати самі.

Для реформування правильного підходу потрібні знання з фінансової грамотності як можливість приймати обґрунтовані рішення та вживати ефективних засобів стосовно використання грошей та управління ними, бо від однієї людини це не залежить. Протягом чотирьох років Національний банк, Міністерство освіти, Університет банківської справи, громадська ініціатива, мережа фінансової грамотності, а також Фонд гарантування вкладів фізичних осіб за методичної та фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках проектів Програми розвитку

фінансового сектора FINREP-I і FINREP-II працюють над впровадженням фінансової грамотності в загальноосвітніх школах. І на сьогодні понад 20 тисяч учнів із 700 шкіл в усіх регіонах України мають змогу вивчати курс фінансової грамотності в 10-му класі за допомогою електронного посібника. Проте цього замало. І ми плануємо в рамках проекту охопити людей різних вікових категорій, а для цього необхідно: прийняти на державному рівні стратегію підвищення рівня фінансової грамотності населення України, проект якої розроблений фахівцями Національного банку УБС і USAID. А в Законі "Про освіту", що зараз на розгляді у Верховній Раді передбачити в державних вимогах саме вимоги до знання фінансової грамотності!

І ще одне важливе питання, це створення системи підготовки кадрів для банківської системи України, що задовольнила б потреби роботодавців і будувалася на навчально-методичних матеріалах та ефективних реальних моделях, розроблених на основі міжнародного практичного досвіду кращих фахівців банківництва і фінансів...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, 10 секунд для завершення.

СМОВЖЕНКО Т.С. НБУ закріпити роль головного розробника кваліфікаційних характеристик та професійних стандартів для фахівців банківської справи, яких готують вищі навчальні заклади. А до переліку... *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже.

Запрошую до слова Різаненка Павла Олександровича, народного депутата України, голову підкомітету з питань цінних паперів і фондового ринку, діяльності рейтингових агентств та електронної комерції Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності.

16:49:51

РІЗАНЕНКО П.О. Доброго дня! Вітаю всіх учасників парламентських слухань з питань шляхів стабілізації банківської системи України.

Ну сьогодні для тих, хто може в цій залі вперше могли побачити як тут інколи буває гаряче та складно, а то й весело, і оцінити, як важко ж приходиться народним депутатам працювати тут.

Ви знаєте, сьогодні було сказано багато про проблеми. І ці проблеми є і зовнішні, і внутрішні, і суб'єктивні, і об'єктивні. І ми всі розуміємо, що такі зовнішні чинники як макроекономічна нестабільність спричинена значною інтегрованістю української економіки в світову і, відповідно, сприятливість до зовнішніх шоків, до тієї ж війни з Російською Федерацією. Ми також розуміємо, що є і внутрішні об'єктивні... суб'єктивні проблеми, які при кризі оголяють, як-то кажуть, коли вода відходить і в басейні видно, хто в чому. Ми це бачимо по конкретних банках, по вартості тих активів, які у них залишаються. І стоїть гостро питання щодо відповідальності і власників, і менеджменту за управління цими активами, які їм довіряють люди.

Я б хотів звернути, знаєте, на конкретну специфіку, на конкретну проблематику, яка може бути вирішена в цій залі дуже скоро і дуже швидко силами тих людей, які засідають тут щодня не сьогодні, а в робочі дні.

Є проблеми в структурнім законодавстві, одна з них стосується строковості вкладів. Як ви знаєте, діюче законодавство України передбачає – Цивільний кодекс, що вклади у нас є: на вимогу і є строкові.

Але інша стаття того ж Цивільного кодексу говорить про те, що всі вклади включаючи строкові на першу вимогу вкладника повинні бути повернуті.

Що це означає в цифрах? Це означає, що 30 відсотків зобов'язань всієї банківської системи становлять строкові вклади. І скільки можна завгодно в українській звітності показувати, що це строкові зобов'язання, і говорити, що виконуються нормативи по ліквідності. Але коли цей банк проходить міжнародний аудит, то міжнародні аудитори вказують, що це, скажімо так, вклади на вимогу – зобов'язання на вимогу. І разом з іншими ті, які формально є зобов'язаннями на вимогу всі ці зобов'язання становлять 70 відсотків банківської системи. Тобто про що йде мова? Короткими грошима фінансується довгострокові вкладення. Поки економіка зростає, поки є приток вкладів – немає проблеми, але кожні 5 років ми бачимо: 2004-й, 2008-й, 2014 роки – криза, шок, відтік вкладів і криза ліквідності банки починають складуватися і лягати.

Є зареєстрований законопроект щодо впорядкування цього питання, привести вклади строкові до того, що вони є строкові для фізичних осіб. Тобто на вимогу строкові і строкові з умовою, якщо це передбачено договором, що вони можуть погашені скоро.

Тому звернення якраз і до присутніх, і до депутатів тут які є і членів комітету і до інших...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дайте 10 секунд, будь ласка.

РІЗАНЕНКО П.О. Є пропозиція, як то кажуть, не словом, а ділом продемонструвати готовність саме обранців, саме депутатів Верховної Ради зробити щось корисне для банківської системи і стабілізувати її хоч...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже. *(Оплески)*

Запрошую до слова Дубілет Олександра Валерійовича президента публічного акціонерного товариства "Приватбанк".

ДУБІЛЕТ О.В. Добрый день, уважаемые коллеги! У меня была презентация, и мне сказали, что ее можно показать, но я ее не вижу, к сожалению. Спасибо.

Здесь попытались нам объяснить, кто виноват хотя большая часть выступления все-таки, что делать?

Прозвучали предложения, что бы и курс у нас был стабильный, и были деньги в банковской системе в оборотных средствах у банках, и они кредитовали, и процентная ставка была низкая, и в Россию мы оказали отпор существенный, и так далее. Очень сложно это все и это взаимопротиворечащая часто предложение, взаимоисключающие вещи. Невозможно накачивать банковскую систему деньгами, держать на плаву все банки и при этом, чтобы курс оставался неизменным и инфляция была неизменна. Это невозможно.

Поэтому надо все-таки сосредоточиться на каких-то правильных вещах, которые это обеспечат. Мое сегодняшнее выступление связано именно с попыткой предложить этот механизм, каким образом обеспечить расчеты между предприятиями, каким образом обеспечить участие, финансовое участие банковской системы в экономике страны и при этом снизить стоимость ресурсов которые используются, снизить стоимость рисков которые используются нашими предприятиями с помощью банков.

Итак, у нас есть дорогие ресурсы, у нас есть давление на курс, у нас есть отсутствие источников финансирования и отсутствие ресурсов для кредитования банков. Решение. Какое может быть решение? Развитие инструментов без ресурсного финансирования. Если не сложно, пожалуйста, третью страницу. Если сравнить структуру кредитов, стоимости кредитов за рубежом и у нас, у нас 20 процентов – стоимость

ресурсов, 4 процента – риск, за рубежом: 1 процент – стоимость ресурсов, 4 процента – риск. Вот и цена кредитов.

Вместе с тем, если посмотреть на балансы коммерческих банков. Следующую страницу, если не сложно. Если посмотреть на балансы банков окажется, что немецкие банки, американские банки имеют в своих балансах 20-30 процентов от 10 и выше процентов в своей структуре аккредитивы, гарантии, факторинговые операции и так далее. Безресурсные операции по сути.

Если не интересно, я ... 30 секунд... Я разошлю презентацию и посмотрите. Значит...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скільки часу вам потрібно для презентації?

ДУБІЛЕТ О.В. 5 минут.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу дати 5 хвилин.

ДУБІЛЕТ О.В. Итак, значит, нужно перейти на безресурсное финансирование, не будет давления на валютный рынок, мы сможем дать деньги в экономику, мы сможем построить цепочки правильные. Но для этого что нужно? Для этого нужно... И почему у нас этого нет? Потому что это и проблема банкиров, мы не умеем этого делать, и проблема клиентов, они не умеют, значит, использовать аккредитивы, гарантии и так далее, прежде всего аккредитивы.

Что нужно сделать? Нужно сделать стандарты. Пожалуйста, следующую страничку дайте. Значит, нужно сделать стандарты. Нужно сделать стандарты расчетов, безресурсных расчетов, которые будут использованы в экономике.

Кто здесь должен играть в этих стандартах, в этих вопросах, кто должен помочь?

Первое. Национальный банк должен сделать стандарты вместе с нами. Мы определенный уже путь прошли, но мало, не достаточно. Плюс Министерство финансов и сегодня бюджет, как источник, большой миссионер денег на рынок, он тоже должен эти стандарты научиться использовать. И я скажу крамольную мысль, мы говорили об этом, и налоги тоже нужно научиться брать не только живыми деньгами. То есть имитировать средства без наполнения кэшем, но и принимать эти деньги тоже нужно научиться. Это большая проблема, но для нас это очень важно.

Я... Вспомните вот эту страничку, там где была структура балансов, у Приват банка полтора процента безресурсных операций, а у Сити банка 20 процентов, а стоимость ресурса 20 процентов и один процент, все должно быть наоборот, мы этого делать не умеем. И тогда давление на валютный рынок будет не такое большое.

Задание для нас, как банкиров, задание для Национального банка, для Министерства финансов, Казначейства и с законодательной точки зрения нужно перевести операции в безресурсную плоскость. Плюс нужно обязательно, значит, не забыть операции, связанные с экспортом и импортом. Тогда и вопросы, связанные с контролем за этими операциями, они тоже приобретут совершенно другой вид.

В заключение я хочу сказать несколько слов о доверии к банкам. Уважаемые депутаты, уважаемые участники рынка! Если на главу Национального банка, что бы он не делал, он будет правильно работать, не правильно, но вот с этой трибуны, с газет, с журналов мы будем допускать, что ее, ну, его, ее, не важно кого, вот так вот оценивать работу, - не будет никакого доверия. Это сто процентов, сто процентов!

Любая дискуссия должна происходить профессионально и ну, толерантно, правильно. Потому что иначе, ну, это все выглядит как какая-то свара на заднем

дворе. Я в этом никогда не принимал участие, не буду принимать участие и призываю вас, ну, все-таки вести дискуссию интеллигентно и профессионально, самое главное. Потому что профессионализма в том, что курс не обеспечен, банки вывели с рынка и вообще, "Иловайский котел" – это все из-за вас!" – ну что, ну что это за профессиональная дискуссия такая?

Спасибо. Я презентацию разошлю. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже за презентацію.

Я запрошую до слова Демчака Руслана Євгеновича, народного депутата України, заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності.

17:00:26

ДЕМЧАК Р.Є.

Добрий вечір, шановні пані та панове! Я уважно вислухав всі виступи, які прозвучали на наших слуханнях. Те, що мене тішить, це єдність у розумінні завдань. Це прослуховується і у виступах, і зазначено в документах. Стратегія Президента 2020, в коаліційній угоді і в Програмі уряду.

Протягом багатьох років наші відомства, які відповідали за фінансову політику, вони десь діяли так, як у старій байці про лебедя, рака і щуку, - що кожен тягнув ковдру на себе і вважав, що фінансова система залежить тільки від його компетенції. Вражає лавинна кількість і якість тих нормативних документів, законів і постанов, які регулюють фінансову систему України.

Комітет фінансової політики і банківської діяльності зараз готує свою стратегію звірити з іншими відомствами. В першу чергу, це з Національним банком, це Міністерством фінансів. І зараз важливо, щоб наша єдність намірів стала єдністю дій.

Готовий стати посередником і медіатором у подоланні розбіжностей. Якщо в нас не вийде цього, то не вийде і реформ. Погодьтеся, тільки дилетант може вважати, що без грошей, без стабілізації фінансової системи можуть бути реформи, і чи можна вирішити проблему, наприклад, із звільненням голови Національного банку в даному випадку.

Ще наші батьки вважали, що доживуть до комунізму, і де можу обходитися взагалі без грошових відносин. І, напевно, ці стіни пам'ятають цей політичний популізм, де пропагандистів, які тут, в цих стінах, це доводили.

Ми розуміємо, що так не буває. Тому нам з вами необхідно думати про рішення першочергових завдань. Це, звичайно, стабілізація національної валюти, це значне зменшення інфляції, значне зменшення ставки рефінансування, це здешевлення фінансування капітальних ресурсів, це спрощення транснаціонального руху капіталів. У нас є амбітні плани, звичайно. Це справжня інтеграція нашої фінансової системи у світові ринки капіталів та створення біржової інфраструктури світового рівня. Словом, вжити всіх заходів, для того щоб наша фінансова система, перше, була стабільна; прозора – друге; і третє – керована. Щоб наші люди, які... вони боялися, не боялися дивитися на табло обмінних пунктів. Щоб гроші повернулися до банків, а банки повернулися у реальний сектор економіки.

І, якщо уже продовжувати це сьогоднішнє порівняння із кров'ю, гроші як кров нашої економіки, то хочу сказати, що серце не б'ється, якщо судини закупорені. Стабілізація...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу дати 10 секунд завершити.

ДЕМЧАК Р.Є. Єдності і злагодженості всіх відомств, які займаються фінансовою політикою. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже.

Запрошу до слова Шпека Романа Васильовича, голову Ради Незалежної асоціації банків України.

ШПЕК Р.В. Шановна пані голово, шановні колеги! Тема моєї короткої презентації: як повернути довіру між позичальниками і кредиторами. Проблемна заборгованість в Україні зростає, вона сягла понад 150 мільярдів. За ці всі останні роки, понад 6 років, у нас не вироблено практики вирішення законним шляхом повернення проблемних кредитів. Витрати, які несуть банки при поверненні кредитів України, майже в 2 рази вище, як ці витрати в інших країнах. Проте я хотів би передусім наголосити, що питання довіри між позичальником і кредиторами, між вкладниками і банками є частиною, є елементом великої іншої довіри, макродовіри або те, що у світі називається "бізнес конфідес". І це в першу чергу довіра громадян, суспільства, учасників ринку до влади, до її інституційної спроможності виконувати задеклароване.

Ми є прикладами того, як після буремних подій, Революції гідності, пройшли чесні парламентські вибори, сформована Верховна Рада, яка сформувала коаліцію, коаліція затвердила уряд, свій уряд. І тут замість материнських стосунків, як погана мачуха, що коаліція не підтримує пропозиції уряду, ним же сформованого. Тертя на політичному олімпі, відсутність реальної взаємодії між органами влади і між урядом, і Національним банком, ну так але це все люди знають, люди це розуміють і в той час, коли Кристина Лагард говорить про 40 мільярдів для України, відтоки депозитів з банківської системи не припиняються, а кожен день продовжуються. Так а що ж ми з вами робимо? Чи можна довіряти банкам, якщо суспільство, якщо учасники ринку не довіряють владі? Давайте відійдемо від популізму, я хочу підтримати колегу Дубілета, давайте ми перейдемо до професійної дискусії. Розуміючи, що не буде часу зробити презентацію, але ми, банкіри, Незалежна асоціація банків України розробила пакет документів і ці проекти законів розроблені в повній відповідності з Регламентом Верховної Ради, і вони дають можливість вирішити ті питання в законодавстві, які перешкоджають поверненню кредитів, які перешкоджають поверненню довіри між вкладниками і банками. І в...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу дати 10 секунд.

ШПЕК Р.В. ...технологічний ефект від прийняття таких заходів шляхом розформування резервів дасть 20 мільярдів гривень для економіки. Розуміючи це, я звернувся з листом, я думав, що головувати буде пан Голова Верховної Ради і передаю ці всі...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу. Я з задоволенням від вас прийму.

ШПЕК Р.В. Дякую за увагу. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже за пропозиції і за виступ. І я запрошую до слова Аржевітіна Станіслава Михайловича, співголову Громадської ради Національного банку України, народного депутата України шостого-сьомого скликання.

АРЖЕВІТІН С.М. Дякую. Тема мого виступу: "Шляхи впливу громадськості на відновлення функціонування банківської системи".

Відновлення інституту довіри в суспільстві в трикутнику банк-клієнт-Національний банк є особливим завданням сьогоденного кризового етапу в банківській системі. Про це, між іншим, говорили всі виступаючі, які були сьогодні на цій трибуні. Як відновити цю довіру крок за кроком знає Громадська рада при Національному банку України.

Громадська рада створена як постійно діючий консультативний дорадчий орган при НБУ. Головною її метою є налагодження взаємодії банківської спільноти з громадськістю для забезпечення, з одного боку, стабільності банківської системи, а з іншого, захисту прав і інтересів споживачів банківських послуг.

Громадська рада сьогодні є чи не єдиною площадкою де конструктивно здійснюється діалог між банком, їх клієнтом, і Національним банком, і прикладом цього є спільно розроблений меморандум по реструктуризації іпотечних валютних кредитів. До цієї дискусії ми найближчим часом долучимо науковців, які накопили величезніший потенціал своїх знань по стабілізації банківської системи.

Наші першочергові завдання: створення постійно діючого дискусійного майданчику для участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики в банківському секторі України. Зараз проводиться підписання угод з базовими банківськими університетами країни, а також профільними громадськими організаціями. Друге. Залучення банкірів, науковців, користувачів банківських послуг до діючої комісії при Громадській раді по таким напрямкам: реформування банківської системи, реструктуризація валютних кредитів, проблемні банки, платіжних систем, стабілізація грошової одиниці, тощо Третє. Проведення громадських обговорень з законодавчих ініціатив проектів нормативно-правових актів Національного банку та надання пропозицій щодо запровадження на практиці їх дієвих механізмів. Четверте. Здійснення комплексу заходів щодо впровадження моральних принципів відповідальності як серед банкірів, так і серед клієнтів банків, насамперед – це підвищення фінансової грамотності клієнтів та дієвості кодексу честі банкіра. П'яте. Здійснення громадського контролю за врахуванням Національним банком України пропозицій та зауважень громадськості сприяти Національному банку України в його більш прозорій та публічній діяльності. І це далеко не всі напрямки діяльності Громадської ради при Національному банку.

Отже, на виконання наших ініціатив пропонуємо включити до проекту Постанови Верховної Ради України наступну пропозицію: рекомендувати Громадській раді при Національному банку України створити на її основі постійно діючу площадку для реалізації громадськістю конституційного права на участь в управлінні державними справами під час формування та реалізації державної політики в банківському секторі України.

Запрошуємо всіх до конструктивної співпраці з Громадською радою при Національному банку України. Дякую! В такий спосіб ми відновимо довіру!

Дякую! (Оплески)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам!

Запрошую до слова Михайлю Вікторію Вікторівну голову правління публічного акціонерного товариства "Альфа-банк".

МИХАЙЛЬО В.В. Шановна пані головуюча, шановні колеги, сьогодні з цієї трибуни вже багато казали про кризу в банківській системі і ті труднощі, які ми з вами сейчас долаємо.

Я як голова Комітету з питань оподаткування та бухгалтерського обліку хочу зупинитися лише на декількох питаннях, які потребують негайного перегляду і допоможе системі все ж таки більш скоріше подолати ті кризи, які ми маємо.

Якість кредитних портфелів банків знижується внаслідок подій, що відбуваються останнім часом в нашій державі. В таких умовах діяльності банківського сектору економіки потрібні, дуже потрібні оперативні та ефективні реформи. Перші кроки з цього напрямку були вже зроблені Верховною Радою і прийнято Закон про внесення змін до Податкового кодексу України. Але, на превеликий жаль, практика застосування цього закону неможлива сьогодні і є ті проблеми, які дуже заважають системі працювати, а саме, з приводу визнання заборгованості банків безнадійними є занадто жорсткими та не відображають повністю всі ті економічні ознаки безнадійної заборгованості. Це сьогодні приводить до суттєвого подовження терміну перебування негативно класифікованих активів на балансі банку і як наслідок – погіршення структури та якості кредитного портфелю.

Крім того, банки на сьогоднішній день взагалі позбавлені можливості списувати безнадійну заборгованість юридичних осіб. Тому як би це не чудно б звучало, але в тексті опублікованого закону критерієм безнадійної заборгованості не є визнання боржника банкрутом. Вважаємо, що встановлені ознаки безнадійної заборгованості, як підстави для можливості її списання за рахунок страхових резервів, не мають ні якого економічного смислу. Такі ознаки напряму призводять до скорочення обсягів кредитування, про що сьогодні вже казали мої колеги, та погіршення якості активів. Підходи до оподаткування таких операцій та визначення критеріїв безнадійності потребують негайного перегляду для нормалізації роботи системи.

Сьогодні колеги казали ще про велику проблему і нашу стурбованість про кредити, які надані були фізичним особам в іноземній валюті. І пан Лавренчук, і я хочу сказати, що банківська спільнота на сьогоднішній день підписала меморандум щодо надання згоди на прощення частини заборгованості фізичних осіб в іноземній валюті, при цьому кожний банк запропонував сьогодні і пропонував до цього позичальникам різні програми реструктуризації. Але на зараз ми запропонували порядок прощення, розроблений виходячи із соціального статусу та заставленням майна.

Але проте, з метою впровадження дії з цього меморандуму нам негайно потрібно прийняти зміни. І я думаю, закінчити дискусію з Мінфіном до Податкового кодексу в частині звільнення від оподаткування доходів фізичних осіб у вигляді прощених боргів у іноземній валюті та зняти мораторій на стягнення заборгованості за предмети іпотеки.

Я маю на дію, що все ж таки в найближчий термін це буде зроблено, і це допоможе банкам і позичальникам все ж таки вирішити свої проблеми, як юридичним особам, так і фізичним особам. Ми надали і Романе ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу дати 10 секунд завершити.

МИХАЙЛЬО В.В. Дуже багато своїх пропозицій до змін Податкового кодексу, ми готові працювати з комітетом.

Будь ласка, чуйте нас, чуйте бізнес. І я маю надію, що наша країна буде сильною і великою державою. Дякую. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже вам.

Запрошую до слова Дибу Михайла Івановича, декана кредитно-економічного факультету, доктора економічних наук, професора кафедри менеджменту і банківської

діяльності Київського національного університету імені. Вадима Гетьмана.

ДИБА М.І. Шановний головуючий! Шановні присутні! Гроші – це довіра, і довіра до банківської системи, до соціально-економічного розвитку країни. І якщо ми з вами говоримо про гроші, то ми повинні згадати, що в Конституції чітко записано: "Що національною валютою – є гривня".

Що ми бачимо безпосередньо в грошовому обігу? Шановні, до тих пір, поки ми з вами не будемо укріпляти і відноситися до національної валюти патріотично. Ви згадайте, скажімо, якщо пам'ять мене не підводить 2008 рік, коли Корея для того, щоб укріпити свою валюту закликала громадян і вони зносили свої коштовності для того, щоб стабілізувати.

Що ми з вами робимо? У нас є, скажем так, реформи ради реформ. Я хотів би зупинитися на тому, що якщо ми розглядаємо сегментальні реформи, то вони не дадуть ефекту. Ми з вами не знаємо, яку ми будуємо модель нашої економіки. Яка може бути модель розвитку банківської системи, якщо не знаєш, що будеш? Я думаю, що тут питання також потрібно розглядати в системі, а не сегментально.

Третє, на що я хотів би звернути увагу. Ми, зрозуміло що, за останні 15 років привикли ходити по світу з протягнутою рукою. Але ніхто не зацікавлений або, скажімо, не розробив ті цілий ряд напрямків, які б стимулювали населення наше вкладати в нашу банківську систему свої кошти. Тобто довіри немає, немає довіри до грошей, немає довіри до економічної системи, немає довіри і до банківської системи.

Наступне, на що я хотів би ще звернути увагу, - це монополізація. Шановні, ми маємо також і банківську систему, яка практично монополізована. В чому проявляється? Банківська система практично займається розподілом і перерозподілом. Головною функцією банківської системи повинна бути виробнича. Дякую за увагу. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Запрошую до слова Маркова Бориса Івановича, колишнього заступника голови Національного банку України, народного депутата України першого скликання.

МАРКОВ Б.І. Шановні колеги, критична ситуація у банківській системі склалася не сьогодні і не в 2014 році. Гляньте на перелік банків, які передані до Фонду гарантування: "Надра", "Брокбізнесбанк", "Ва-банк", "Енергобанк", "Еспобанк" і багато інших. Вони були банкрутами в 2008 році, але втрималися на ринку тільки завдяки коштів НБУ. За все треба платити. гроші були розкрадені, пір псевдорефінансування завершився. Я співчуваю керівництву Національного банку сьогоднішньому за те, що їм приходить це розгрібати.

Ще відносно крові в економіці. На рахунках суб'єктів господарювання в банківській системі 261 мільярд. Кредити вони мають 883 мільярди.

Тепер по тому, що треба робити. Я підготував 36 пропозицій. Я почну з Нацбанку, відносно Нацбанку. Ми вимагаємо від нього стабільності гривні. Ніяких повноважень для її забезпечення він не має. Право на законодавчу ініціативу забрали. Відновити.

Жодна зміна в банківське законодавство не повинна проходити без згоди НБУ. Він один відповідає за нашу валюту. А ви подивіться, в закони, які зараз прийняті, в них уже внесено 113 змін. Вони тільки погіршили. В законі нема визначення ліквідності. Що таке рефінансування? Що таке платоспроможність? Що таке капітал? Нічого немає! Є відсилочні деякі норми, більше – нічого. Без банку нічого не повинно робитися. Так у багатьох державах є, і це буде правильно.

Далі. Ще що треба? По... відносно Національного банку. Надати Національному банку проводити перевірки діяльності суб'єктів господарювання щодо дотримання банківського законодавства. У нас багато фінансових контор, у нас багато іншого, які роблять банківські функції, називають їх інакше або й навіть не називають, і діють. Перевірів, склав акт, блокував рахунок і відправив правоохоронним органам для притягнення до відповідальності.

Повинен мати. Статус і заробітна плата працівників НБУ повинні забезпечити комплектування банку висококваліфікованими працівниками.

Я в 1992 році пережив період, коли по 40 заяв на столі лежить щодня. 280 чоловік в черзі на житло. Не треба обезкровлювати Національний банк. Не треба популізму тут.

Далі. Ще деякі моменти. Ліквідація обласних управлінь. Треба провести, це вже буде економія. Вони не потрібні.

Навчальні заклади. Я дуже поважаю Смуженко, передати Міністерству освіти, там їх місце.

Дальше. Приміщення. Прекрасно. І в Одесі, і в інших місцях – продати. Гроші – в бюджет. І я підготував, кажу, пропозиції. Відповідальність банків повинна бути за те, що банк був ліквідований. До того часу, як в нього почнуться проблеми. 5 процентів - достатність капіталу, половина від того, що є, уже повинен зайти ліквідатор. Все, що стосується тимчасових адміністраторів і так далі, це просто відтягнути час і дозволити розікрасти банк. Три ці пропозиції, кому треба, я їх передам. Дякую за увагу. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Запрошую до слова Блищука Юрія Олександровича, члена спостережної ради Українського Кредитно-Банківського Союзу.

БЛАЩУК Ю.О. Дякую, пані головуєча. Шановні колеги, сьогодні багато говорять про довіру, я теж хотів би зупинитись на цьому питанні. Відомо - довіра вимірюється нашою вірою в чесність, в добродійність і компетентність. Спеціалісти говорять, що довіра являє собою ментальний стан, який ну не може бути вимірний безпосередньо. Але все-таки, якщо ми будемо говорити про гривню, то це можна виміряти, тому що на кожному етапі ми можемо подивитися власне, а який обсяг довгострокової гривні знаходиться в банківській системі. І за останній рік, на жаль, ці показники палають. Причини відомі, тут в цьому трикутнику, як називали, держава-клієнт-банк. І банки і клієнти мають непрозорі баланси в результаті чого і не платяться кредити клієнтами, банки не повертають депозити. Держава також не чітко контролює інфляційні процеси. Тому в результаті ми отримали грошову масу. Дуже цікаво, я не знаю чи є якісь аналоги. Сьогодні наша грошова маса 1 трильйон 100, в ній доля гривні не зменшується. Якщо ми порівняємо сьогодні, це біля 600 мільярдів всього для України, це дуже невеличка сума. Якщо ми порівняємо з готівкою валютною по-за межами банків, це значно більша сума, це кілька трильйонів. Як Національному банку з цією невеличкою сумою, яка ефективність політики монетарної може бути, якщо доля така невеличка? Мені здається, що тут і лежить величезна проблема ефективності монетарної політики, звичайно разом з нерозвинутими ринками.

Але, власне, напевно, довіра це все ж таки матеріальна категорія вона відноситься до інститутів і яким чином її підтримувати для цього є спеціальні заходи, просто про них хотів сьогодні буквально в двох словах сказати. Система управління не впоралась з викликами часу і повинна бути замінена. Безумовно, збалансованість державних витрат має витримуватись. Але давайте поговоримо про золотовалютні резерви, рекомендована

сума 6 місяців імпорту, давайте будемо намагатися витримувати, це дасть віру нашим внутрішнім і зовнішнім інвесторам, це дуже важливий показник. Коли люди кажуть, що це не працюючий актив, вони якраз працюють, вони дають сигнал і це їхня робота.

Я підтримую роботу Національного банку в частині розкриття бенефіціарних власників і підняття відповідальність власників за ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу дати 10 секунд.

БЛАЩУК Ю.О. Останній момент, це консолідація діяльності наших трьох асоціацій, це збільшення соціального капіталу, це якраз довіра до суспільства. Давайте подумаємо про це. Коли запитують чи ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. *(Оплески)*

Запрошую до слова Сугоняко Олександра Анатолійовича, президента Асоціації українських банків, народного депутата України першого скликання. Дочекаємся. Дякую.

СУГОНЯКО О.А. Шановні пані та панове! Зупинюсь на трьох головних питаннях. Питання перше, девальвація імені Національного банку, це тема довіри. Друге, зупинці виконання банківської системи її основної функції. Ну, і третє, коротко, про те, що парламентські слухання не в іншій формі треба продовжити.

Перше. Гроші і банківська система не можуть діяти без довіри і гроші, і банківську систему уособлює, персоніфікує Національний банк. НБУ здійснює керівництво і контроль за роботою банківської і грошової системи, і він словом і ділом формує довіру до гривні, і до банків.

На жаль, реально НБУ девальвувало і своє слово, зараз приведу приклади, і діло. Пам'ятаєте, за оцінками глави НБУ збалансованим є курс 11 з половиною і 9, 11 і 9, коли він був вже 14.

Потім, і можна з того часу продивитися висловлювання Національного банку за весь цей період, але найкраще кінцевий. Повна дискредитація Національного банку, доллар по 25, як варіант ми не розглядаємо, не розраховуємо разом з МВФ. І це йде все на засоби масової інформації.

Ринок показав чого варті слова і розрахунки Національного банку нашої з вами країни. Слова, за словами довіра.

Відбулася повна девальвація регулятора в очах суспільства і це найгірше, бо з девальвацією валюти можна справитися, якщо не девальвував сам Національний банк, а якщо девальвував, то падіння курсу і відток депозитів ви нічим не зупините.

Відомо, що ніяка реформа нічого не варта, якщо не відбулася реформа моральна. Не правдомовці і аморальні люди, будь яку реформу зведуть до того, що буде їм користь, а суспільству буде шкода.

Реформа моральна має бути і тому питання кадрове, і питання ревальвації довіри до Національного банку – це питання номер один. *(Оплески)*

Друге. Ну я тут маю посміхнутися. Друге. Рівень Національного банку... Рівню Національного банку відбивається... Чи в рівні Національного банку відбивається стан банківської системи, яка сьогодні не виконує, прошу уваги, свою основну трансформаційно-посередницьку функцію, не виконує, із-за цього вона існує, взагалі, бо не нарощує залучення коштів у населення і економічних суб'єктів, а втрачає їх. Відток гривневих депозитів 58 мільярдів, відток валютних депозитів в еквіваленті 11,4 десятих мільярди доларів.

Вона не наращує кредити в економіку, а зменшує. В гривневому еквіваленті 50... в гривнях, вірніше, 51 мільярд, а у валюті - 8,5 мільярдів доларів в еквіваленті.

Банкам погано повертають кредити. Банки погано повертають депозити. Банківська система перетворилася в розрахунково-касовий...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу дати завершити.

СУГОНЯКО О.А. ...перетворилася в розрахунково-касову контору, яка видає готівку і здійснює розрахунки і платежі і то із затримками.

На порядку денному, панове, стоїть питання життя банківської галузі, банківської системи. Я хотів би, щоб ми це зрозуміли. І грошової системи також, а отже і української економіки. Бо без українських банків надійної гривні не буде і економіки.

Звертаюсь до банкірів. Ми мусимо об'єднатися на чесну розмову і пошук шляху відновлення кредитування економіки, знак оклику, і порятунк системи. У нас є позитивний системний досвід боротьби з кризою 1998 року, 2004 року і 2008 року. Ми мусимо об'єднатися, тому що ми роз'єднані. Ми не можемо зібратися і говорити чесно! А не говорити те, що хоче чути хтось.

І закінчую. Дякую Верховній Раді за те, що погодились і прислухались до нашої пропозиції – до пропозиції Асоціації українських банків про проведення цих парламентських слухань. Вони дали свій результат, я вважаю, проблеми означені. Але роботу потрібно продовжувати.

І ще скажу, часу обмаль. І я вважаю, що потрібно продовжити підготовку, вірніше, почати підготовку до проведення національних консультацій з питань шляхів порятунку банківської системи. І пропоную це записати в рекомендації сьогоднішніх слухань.

І я пропоную обов'язково консолідувати національний інтелект. Сьогодні у нас тут три-чотири вчених говорили! У нас в Україні ми можемо зібрати цих людей, які справді розкриють і покажуть, як відновити кредитування! Хто чому цього не хоче слухати так, як належно, ні в уряді, ніде?! Підтягнути науковців, експертів, в тому числі і іноземних. І підтягнути тих, слово яких є вагоме, а не девальвоване. Для того, щоб ми нашли вихід із системної, підкреслюю, кризи, системної кризи. Тому що основна функція банківської галузі не виконується.

Наші ресурси, я хотів трошки об'легшити, наші ресурси... ми готові працювати над тим, щоби ці консультації розпочати і, не відтягуючи. Бо часу в нас не дуже багато.

І дякую. І я вірю в те, що ми подолаємо всі проблеми разом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже вам.

Я запрошую до слова Колесника Ярослава Васильовича, віце-президента Українського Кредитно-Банківського Союзу.

КОЛЕСНИК Я.В. Шановні народні депутати, колеги, громада! Дещо під іншим кутом. У стратегічній програмі реформування банківської системи та реорганізації Національного банку, яка була затверджена в минулому році правлінням Національного банку, зокрема, в аналізі поточного стану йдеться. Органи банківського нагляду не в змозі проводити макропруденційний нагляд на необхідному рівні та виявляти ризики на ранній стадії. При цьому органи банківського нагляду не є достатньо незалежними, координація їх роботи з іншими державними інститутами не розвинена і малоефективна.

Відповідно в основних завданнях стратегічної програми реорганізації головний акцент ставиться на запровадження консолідованого нагляду, що на мій погляд, призведе до ще більш уповільненої реакції на виклики часу. На часі, вважаю, що

реальна необхідність в іншому – у формуванні міжвідомчої, постійно діючої комісії чи іншого органу високого рівня з представниками НБУ, Міністерства юстиції та податкової служби. Дійсно, потрібна координація і співпраця між державними інститутами. Реально велика кількість нерегульованих питань знаходиться за межами компетенції регулятора. Всі процедури щодо проблемних кредитів мають бути переглянуті та спрощені. І така комісія мала б ініціювати відповідні узгоджені постанови та роз'яснення в кожній державній установі окремо.

Далі. Тут говорилося, і я глибоко переконаний, що падіння довіри до банківської системи надзвичайно тісно пов'язано з падінням відповідальності на всіх рівнях. Починаючи з держслужбовця середньої ланки, що зобов'язаний відслідковувати дотримання фінансовою установою регуляторних вимог та нормативів, їх керівників, що приймають рішення за фактами невідповідності та порушень, до безумовно відповідальності керівництва та власників банків, що ігнорують вимоги регулятора і їх порушують, наражаючи тисячі і тисячі вкладників на приховані ризики та збитки. Окрема категорія – це безумовно аферисти і непорядні позичальники, яким свідомо підіграє судова система, руйнуючи фінансові основи держави.

Відновлення довіри до банківської системи напряму пов'язано із відновленням відповідальності, дотриманням вимог щодо відкритості та прозорості рішень, чи то пов'язаних з рефінансуванням, фінансовою звітністю, формуванням статутного фонду тощо. Вважаю, що у відновленні відповідальності важливу роль відіграє Національний банк України, і маю надію, що він реально впорається з цим завданням.

І ще одне. Найважливішим у відновленні головної функції банківської системи є вирішення низки питань з проблемними активами, у тому числі і тими, що...

ГОЛОВУЮЧИЙ. 10 секунд. Завершуйте.

КОЛЕСНИК Я.В. ... в результаті загарбницької дій Росії в Криму та на Донбасі. Шляхів вирішення проблем є декілька, наприклад, детальний реєстр і консолідована передача активів та...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

КОЛЕСНИК Я.В. Наприклад, передача активів та пасивів до санаційного банку, що має спеціальний статус та вимоги до нормативів, наприклад банк "Родовід". Такий крок дозволить повною мірою зняти навантаження з комерційних банків по докапіталізації, а у перспективі дає можливість вимагати від агресора компенсації за нанесені збитки. Інший шлях – це продаж проблемних кредитів на недержавну компанію по управлінню активами за ринковою вартістю. Ну і безумовно залишається те, що є на сьогодні, все, як є, кожен банк вирішує цю проблему сам на сам у поточній ситуації. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви знаєте, ви можете... Прошу. Ви залиште просто ці ваші пропозиції до комітету. Дякую.

Запрошую до слова Кия Олексія Миколайовича, президента професійної асоціації реєстраторів і депозитаріїв. Немає, так?

Тоді я запрошую до слова Мануху Сергія Олександровича голову Комітету Незалежної асоціації банків України з питань грошово-кредитної політики.

МАНУХА С.О. Спасибо большое. Добрый день. Я приветствую всех присутствующих. Вы знаете, очень много вопросов сегодня здесь обсуждалось, но я

хотел бы заострить внимание на вопросе валютного законодательства и его реформирования. Дело в том, что это, ну, вот мы знаем, что в течении 20 лет, вот 20 лет с 1993 года, уже больше 20 лет, с 1993 года у нас работает декрет о валютном регулировании, о системе валютного регулирования и валютного контроля. За это время произошло огромное, ну, изменение практически и в банковской системе, в банковских продуктах, в технологиях, все как бы изменилось, не изменилось только одно – это валютное регулирование. И на сегодняшний день это является уже наверное определенным тормозом в развитии общеэкономических отношений, да, и те диспропорции, которые мы имеем на валютном рынке в частности и в следствии, существует следствие того, что уже вот этот вот декрет о валютном регулировании реально устарел. Вот. И поэтому вот в той ситуации, в которой мы сегодня находимся вот такая вот закрытая модель валютного регулирования при той в общем-то экономике, к которой мы стремимся, открытой экономике, да, это конечно полная дисгармония, дисбаланс и с этим надо что-то делать. Вот.

И поэтому, вот, наш комитет предлагает рассмотреть новую концепцию, да, декрета о валютном регулировании, которая предусматривает упрощение процедур осуществления как инвестиций в страну, так и вывода этих иностранных инвестиций и доходов по нему, либерализация правил валютного регулирования с тем, чтобы и физические, и юридические лица наши украинские могли эффективно работать на международных рынках это, в принципе, поможет и более доверие людей, привлечение дополнительных ресурсов в систему. Ну, и наверное повысит квалификацию наших банковских, банковских учреждений, которые будут работать с международными финансовыми, ну, с международными банками. Упростить регистрацию кредитов от нерезидента, потому что сейчас это у нас разрешительный принцип, который конечно должен быть чисто уведомительным для того, чтобы упростить всю эту ситуацию.

Усовершенствуется система лицензирования операций с иностранной валютой многие, сама процедура получения лицензий сейчас такова, что сама операция, ну ее просто невозможно провести, потому что те документы, которые необходимы для получения лицензий, они противоречат самому виду операции, то есть это просто даже теоретически невозможно.

Ну и наконец, законодательно урегулировать возможности для украинского бизнеса заключать производные контракты, деривативы к базовым активам, которыми являются валютные ценности. И вообще, в основе нашего вот этого нового валютного законодательства должен лежать принцип: разрешено все, что не запрещено.

Два слова о деривативах. Вот НБУ, наш комитет вместе с Минагрополитики, в течение вот прошлого и позапрошлого года достаточно много работали над проектом производных финансовых инструментов деривативов, сейчас он находится как раз в комиссии по ценным бумагам. И мы ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу 10 секунд. Завершуйте, будь ласка.

МАНУХА С.О. ...что в принципе они готовы рассмотреть этот проект, и я думаю, что в ближайшее время мы можем его так сказать донести в зал. Это очень важный законопроект не только для того, чтобы ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую! *(Оплески)*

Запрошую до слова Загородникова Артура Германовича – заступника голови правління публічного акціонерного товариства "ПУМБ".

ЗАГОРОДНИКОВ А.Г. Доброго дня, шановні народні депутати, шановні колеги! Тема мого сьогоднішнього виступу – це особливості впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в банківській системі України та необхідність внесення відповідних змін до Податкового кодексу. Ми вже частково сьогодні торкалися цього дуже важливого питання, можливо будуть деякі технічні позиції, але вони дуже важливі сьогодні. Справа в тому, що перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності – це не тільки вимога Закону, а це необхідність часу. Як відомо, банківська система України починаючи з 2012 року перейшла на визначення та відображення результатів своєї діяльності за рекомендаціями міжнародних стандартів фінансової звітності.

Але існують реальні труднощі для банків, які спричинені деякими неузгодженостями норм Податкового кодексу та можуть в подальшому ускладнити успішно завершити цей процес. Це в першу чергу анексія Криму та неможливість ведення банківського бізнесу в зоні АТО. Це стрімке зростання курсу долара для національної валюти, а також зменшення якості кредитного портфелю, про що сьогодні багато говорили, та відповідність збільшення частки негативно кваліфікованих активів у портфелях банків. Серед зазначених неузгодженостей Податкового кодексу я хотів би відмітити деякі, по яким існують єдності і більшість позицій більшості банків експертів ринку та аудиторів у першу чергу це проблема визначення кредитів безнадійними. Банки для відображення свого реального стану заборгованості по активах вимушені визнавати кредити безнадійними та формувати за рахунок витрат сто процентів резерву. Але нові зміни Податкового кодексу не дають чіткого визначення, які кредити та за якими критеріями можуть бути віднесені до цієї категорії.

Так на нашу думку в Податковому кодексі України необхідно доопрацювати визначення такого показника, як безнадійна заборгованість.

Зокрема, є необхідність визначення процедур, в першу чергу для безнадійної заборгованості строк позивної давності по якій уже настав, критерії для визнання безнадійної заборгованості по активах у Криму та зоні АТО, а також по юридичних особах в зв'язку з ліквідацією, які визнані банкрутом або припинені згідно діючого законодавства. Якщо такі вимоги, якщо такі зміни будуть враховані в Податковому кодексі, банки наражаються на ризик неможливості виведення в законодавчому порядку з власних балансів так званих токсичних активів, і вони будуть існувати в балансі банків довічно, як довічне ув'язнення.

Ми пропонуємо доопрацювати для норм Податкового кодексу визнання активів безнадійними, що надасть банкам змогу активно продовжувати кредитування по поточним проектам та залучати нових інвесторів.

Наступне питання торкається проблеми визначення єдиного органу контролю і перевірки бухобліку фінансових установ.

Справа в тому, що перехід банків на формування страхових резервів за вимогами МСФЗ розрахунок за якими підтверджуються незалежними аудиторами не повинен бути об'єктом перевірки податковими органами. Але діючими нормами Податкового кодексу передбачено право перевірки податковими органами здійснення бухобліку фінансових установ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. 10 секунд, прошу дати завершити. Завершуйте, будь ласка.

ЗАГОРОДНИКОВ А.Г. ... України в частині надання права перевірки бухобліку податкової служби фінансових інституцій окрім банків.

І на завершення, шановні колеги, у банків України напрацьовано ще багато пропозицій, які... *(Не чути)* ...і в межах банківських асоціацій, і разом з вами. Дякую за увагу. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Запрошую до слова Карпова Олександра Олександровича директора Української міжбанківської Асоціації членів платіжних систем.

КАРПОВ О.О. Шановні депутати, шановні колеги банкіри, ми всі задаємо питання щодо довіри, а є ще питання щодо прибутковості банківського бізнесу. І серед багатьох проектів є три, які, на думку банкірів провідних банків, варті вашої уваги. І саме Верховна Рада може зробити все для того, щоб ці питання були вирішені. По-перше, 30 мільйонів українських громадян і кожен з вас тримає в своєму гаманці платіжну картку і хоче її використовувати. Що нам заважає? Нам заважає Кабінет Міністрів, який не врахував зміни до законодавства протягом останніх двох років і не вніс відповідні зміни до Постанови про здійснення розрахунків платіжними картками. Я думаю, що Верховна Рада в черговий раз, вже в третій, могла б ще більш наполегливо просити Національний... Кабінет Міністрів, негайно та остаточно привести зазначену постанову у відповідність із змінами до чотирьох законів та кодексів, а також переконатися, що Кабінет Міністрів припинив гальмувати це питання і нарешті його вирішив.

По-друге, Кримінальний кодекс і злочини з платіжними картками, (реєстраційний законопроект номер 1272), внесений в грудні минулого року. Платіжні злочини - дуже висока рентабельність, 10 хвилин 200 тисяч гривень з банкомату достаються, після цього сплачується штраф і це призводить до так званого карусельного туризму, коли іноземні громадяни заїжджають, виймають гроші, платять штраф і виїжджають. За минулий рік 56 осіб затримано, відпущено після сплати штрафів і, що саме головне, 3 особи з цього списку затримані 3 та більше разів. Таку ганебну та неприпустиму для європейської країни ситуацію, безумовно, потрібно виправляти.

І, по-третє. Громадяни та банки протягом 2014 року неодноразово казали Кабінету Міністрів про те, що отримання зарплати – це вільне право громадян і банку. І я думаю, що відповідні доповнення до Кодексу законів про працю і до Кримінального кодексу, які підготовлені і опрацьовані, і можуть бути надані, можуть суттєво покращити цю ситуацію. Просимо включити ці три пропозиції до рекомендацій парламентських слухань для вирішення їх по суті. Дякую за увагу. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже, зокрема за дотримання регламенту.

Запрошую до слова Кириченка Тараса Олексійовича, члена Ради Незалежної асоціації банків України.

КИРИЧЕНКО Т.О. Шановна голово, шановні учасники парламентських слухань! Дуже дякую за можливість вести професійну дискусію в стінах Верховної Ради. Я буду сьогодні говорити про фінансування сільського господарства. Багато було сказано, що банки не виконують свою функцію. У нас є презентація, якщо я не вкядуся, ми зможемо розіслати. Хотілося б говорити про невідкладні моменти.

Наші пропозиції підготовлені разом з фахівцями нашої асоціації, Мінагрополітики та Національного банку. Ми порахували, що на сьогоднішній день сільському господарству для посівної не вистачає близько 11 мільярдів гривень – це нагальні потреби сільського господарства. В цілому посівна обійдеться близько 60 мільярдів, 11 мільярдів вони

мають залучити у вигляді банківських кредитів.

Наступний слайд, будь ласка. Хочу нагадати, що сільське господарство на сьогоднішній день, скоріше за все, буде найбільшою експортною галуззю України. Ми довго говорили про валютний курс, ми говорили про необхідність збільшувати експорт. Це є реальна можливість.

Трішки популізму. Подивіться на купол Верховної Ради. Ви бачите там багато снопів. Прошу звернути на це увагу, і обранців народних пам'ятати, що ми маємо підтримувати сільське господарство. На цьому я закінчу свій популізм.

Що є перешкодою до фінансування сільського господарства? Три речі: перш за все це застава, її недостатньо, ми про це будемо говорити трішки далі. І ми як банки, і фермери не навчилися спілкуватися один з одним. Ми провели багато нарад з сільськими виробниками, с малими, середніми фермерськими господарствами. Вони кажуть: у нас немає стандартів; ми не знаємо, як того найняти; ми не знаємо, як скласти кешфло-план і таке інше.

Для нас, для банкірів, для Мінагрополітики є можливість розробити разом спільні стандарти. У нас є, і ми можемо залучити технічну допомогу, тобто це ми зможемо зробити самі, це наша робота.

Друга частина – це ставки. Ставки надзвичайно високі, ми сподіваємося, що в бюджеті знайдеться трошки місця для того, щобтам, де це можливо, але ми розуміємо, що можливість субсидій надзвичайно маленька.

Тепер про заставу. В банках є гроші. Ви можете подивитися на надлишкову ліквідність банківської системи. Ви можете подивитися, що ті банки, яким вірять споживачі, яким вірять клієнти, мають величезні об'єми вільних грошей – сотні мільйонів вкладаються в депозитні сертифікати Національного банку. Чому? Тому що є недостатньо довіри до позичальників. Не через позичальника, а через недосконалу систему судову, корупцію і неможливість звернення стягнення на предмети забезпечення. Тому ми розробили три... Будь ласка, дайте через два слайди. Тому ми розробили найпростіші методи, які дозволять зараз розблокувати фінансування. Це аграрні розписки, подвійні складські свідоцтва та використання орендних пулів як методів застави.

Наші пропозиції, я же переговорив з головою комітету, надійдуть, і ми дуже просимо парламент їх включити в найближчий розгляд на комітеті і найближчі слухання, тому що нам конче необхідно якнайшвидше розблокувати фінансування сільського господарства по цих інструментах. Презентація...

ГОЛОВУЮЧИЙ. 10 секунд. Прошу.

КИРИЧЕНКО Т.О. Я просто хотів би подякувати і попросив нас об'єднатися – і Національний банк, і Мінагрополітики, і, безумовно, парламент – щоби в силі здобути те, що нам зараз потрібно, пройти через кризу. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже. Запрошую до слова Авраменко Ярославу Петрівну, співголову Громадської ради Національного банку України.

АВРАМЕНКО Я.П. Вітаю всіх. Тема валютних кредитів є найбільш актуальною на сьогоднішній день. Стрімкі темпи девальвації національної валюти, зниження темпів росту економіки, події на Сході країни та багато інших факторів впливають на рівень доходів кожної родини. А особливо це стосується тих сімей, які свого часу отримали валютні кредити.

На превеликий жаль, доходи населення не збільшуються так стрімко, як девальвує наша національна валюта. І на сьогоднішній день навіть найбільш сумлінні позичальники не можуть виконувати свої зобов'язання перед банками. Ми можемо, в принципі, дискутувати на цю тему до безкінечності, а можемо, врешті-решт, сісти за круглий стіл і щось зробити. І саме цим займається Громадська рада протягом останніх 11-ти місяців. Висвітлюючи її діяльність, перш за все хочу подякувати пану Кубіву за те, що він прислухався до прохань сотень людей і створив цю демократичну інституцію. Та пані Гонтаревій, яка також підтримувала діяльність Громадської ради та всіляко сприяє пошуку компромісів між позичальниками та банківською спільнотою. Саме Національний банк став тією площадкою, на якій був започаткований процес пошуку спільного рішення. І результатом багатомісячної роботи став меморандум, в якому відображені загальні правила та умови переведення валютних кредитів у гривню.

Варто зазначити, що на сьогоднішній день існує два меморандуми. Перший, який погодила Громадська рада і який підтримує певна частина позичальників. І другий, який був створений як альтернатива, який є варіантом від банкірів. Ці два документи Меморандум-1 і Меморандум -2, як ми їх називаємо, вони мають багато дуже відмінних речей стосовно суб'єктів, об'єктів, цифр. І особливо найбільш дискусійне питання стосовно курсу, по якому мають бути переведенні валютні кредити. Але це все потребує доопрацювання. Зрозуміло, но можна знайти вихід з такої ситуації за один день. Але варто зосередити увагу на тих принципово важливих речах, які є в обох цих меморандумах. Це право першої руки, це право ключі на стіл, це можливість зміни ануїтетної схеми нестандартна, це прощення частини кредиту у випадку його разової виплати. І що є дуже важливим, це списання всіх штрафів ПНН і внесення змін до податкового законодавства, про яке ми вже сьогодні говорили.

І наостанок хочу зазначити, що відповідно до Конституції України людина є найвищою соціальною цінністю і на кожному з нас лежить відповідальність за спільне рішення яке, в першу чергу, захищатиме простих людей громадян України. І від нас з вами залежить, шановні банкіри, чи опиняться тисячі, сотні тисяч, мільйони сімей на вулицях, чи вони зможуть вибороти своє право на гідне існування. І якби не 11 місяців бездіяльності Верховної Ради, яка мала прийняти законопроект, про який сьогодні казали, ще тоді коли курс був 11.7, не було б таких суттєвих збитків і у банків і ми б не казали про таке соціальне напруження у суспільстві і зараз не йшла б мова про те, а як же повернути довіру до всієї банківської системи.

Отже, наші рекомендації...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, 10 секунд.

АВРАМЕНКО Я.П. Внести до постанови Верховної Ради, рекомендувати громадській раді при Національному банку створити на її основі постійну діючу площадку для реалізації врегулювання питань о реструктуризації споживчих кредитів ...*(Шум у залі)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. *(Шум у залі)* Дякую. Я прошу ... *(Шум у залі)*

Я запрошую до слова Дроб'язка Анатолія Олександровича, незалежного... *(Шум у залі)* Я прошу вас зайняти своє місце. Я вас прошу зайняти своє місце в залі. Я прошу вас зберігати порядок.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вас прошу ще раз, у вас є спосіб проведення громадських...
(Шум у залі)

Дякую за вашу думку. Прошу. Анатолій Олександрович, прошу.

ДРОБ'ЯЗКО А.О.

Шановний головуєчий! Шановні колеги! Я хотів би вернутися в конструктивне русло. І я хотів би запропонувати декілька заходів які відносно просто реалізувати в умовах, що склалися. Що ми маємо на ринку? 15 місяців, такого ще ніколи не було, місяць до місяця депозити виносять з банків. Ліквідність зараз сконцентрована... 80 відсотків ліквідності сконцентровано у 20 банків, 11 з яких є іноземні, а 3 державні і попит на валюту треба очікувати приблизно 13 мільярдів – це депозити населення, і трохи менше ніж 20 мільярдів – це не резиденти.

Зрозуміло, що чисто монетарними заходами вирішити ці проблеми не можливо і збалансувати ринок теж не можливо, це не можливо надіятись. Тому треба йти якимось іншим механізмом. Такий механізм може бути не адміністративний – це Національний банк разом з урядом ідуть на зустріч діючим експортерам і роблять додаткову сесію щоденну з викупу валютної виручки, фактичної валютної виручки і уряд компенсує НДС.

Тобто ми можемо використати продуктивний канал емісії коштів, коли кошти будуть йти не на кредитування дефіциту Державного бюджету, а прямо в економіку, в ті галузі і в ті підприємства, які продукують продукцію і продукують валютну виручку.

Друге, що треба зробити. Підтримуючи заходи Національного банку щодо капіталізації, зараз треба підняти питання щодо моральності і соціальної відповідальності власників банків. На моїй практиці, по-моєму, загальна кількість зареєстрованих банків там більше ніж 400, а працює зараз 150, тобто за цей період Національний банк ліквідував приблизно там банків 200-250.

Про що це говорить? Що після кожної кризи йде волна реєстрації нових банків і коштами, які зникли в попередньому періоді реєструються нові банки.

І наступне питання – це питання прозорості кредитних відносин, які стосуються не тільки між беніфіціарами банків, а і бенефіціарні позичальники. В банківській статистиці можна знайти в формах будь-які питання. Але ніколи незрозуміло, хто саме брав кредит в банківській установі. І це стає зрозумілим тільки уже в позовно-претензійній роботі і то не завжди.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Десять секунд. Прошу завершувати.

ДРОБ'ЯЗКО А.О. Виникають проблеми. Все, дякую за увагу. Всі інші рекомендації я надав Національному банку. Особливо хочу торкнутися питання, стаття... (Оплески)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Запрошу до слова Панова Сергія Миколайович, заступника Голови Правління Публічного акціонерного товариства "УкрСиббанк".

ПАНОВ С.М. Шановні колеги! Моя доповідь стосується питань забезпечення доступу до правосуддя в Україні та захисту прав кредиторів. Судова реформа є одним з важливіших пріоритетів. Суспільство чітко висловило свій соціальний заказ стосовно перезавантаження і оновлення функціонування судової системи.

Першим значним кроком на цьому шляху стало прийняття парламентом у другому читанні проекту Закону про забезпечення права на справедливий суд № 1656, наданий на розгляд Президентом України. Проект передбачає кілька значних

перетворень, в тому числі доступ скарг до розгляду Верховним Судом, конкурсний відбір суддів, їх переатестацію, чіткий перелік можливостей щодо відсторонення суддів та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності.

Ці кроки дуже важливі. Але їх імплементація потребує часу та значних зусиль для їх реалізації. Та зміни в судовій системі та процесах потребуються негайно.

Як свідчить судова практика, вищими спеціалізованими судами не вдалось забезпечити належне функціонування системи допуску скарг до розгляду у Верховному Суді України. На сьогодні існують прецеденти, коли законні права та інтереси громадян та суб'єктів господарювання порушуються через суперечливість рішень судів різних інстанцій. Навіть Верховний Суд України своїми рішеннями, наприклад, стосовно поруки створює руйнуючі та дестабілізуючі економіку країни чинники. Підставами для цього слугують як об'єктивні, так і суб'єктивні фактори.

Саме тому необхідно посилити відповідальність суддів за прийняття завідомо неправосудних рішень, для чого відновити та забезпечити ефективність роботи Вищої кваліфікаційної комісії суддів та Вищої ради юстиції. При цьому обов'язковою є участь представників громадськості у роботі цих органів та публічне висвітлення їх рішень.

Наприклад, у прийнятому Законі про Вищу раду юстиції переважну більшість буде складати судді чи колишні працівники судів, які мають досвід роботи більше 15 років. Хто буде контролювати суддів? Як кажуть, ворон ворону глаза не выклюет. Це є дуже важливим.

Нам потрібні реформи, нам потрібні реальні зміни, які допоможуть зруйнувати корупцію та відтворити довіру не тільки до банків, насамперед, до судової системи, яка є одним із ключових факторів розвитку економіки в тому числі.

Серед інших питань пріоритетним є внесення змін до законів про виконавче провадження в частині спрощення процедур, скорочення терміну зниження вартості виконавчого провадження. Дуже важливими є зміни до Закону про банкрутство стосовно захисту прав кредиторів, права яких забезпечуються заставою.

Шановний пане голову, Роман Васильович вам передав підготовлений фахівцями банківської спільноти необхідний пакет документів, і ми дуже просимо звернути на це увагу. Зараз ми...

ГОЛОВУЮЧИЙ. 10 секунд. Прошу, завершуйте, будь ласка.

ПАНОВ С.М. Плотно працюємо з Національним банком. Плотно працюють асоціації. Ми сподіваємося, що Комітет з фінансової політики і банківської діяльності буде підтримувати ті шаги, які будуть...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Запрошую до слова Паламарчук Антоніну Борисівну, голова Ради Асоціації бюро кредитних історій, члена Ради Незалежної Асоціації банків України. Прошу.

ПАЛАМАРЧУК А.Б. Добрый день, уважаемые депутаты! Добрый день, Национальный банк! Добрый день, коллеги! Борьба за стабильность банка начинается не тогда, когда появляется проблемный кредит, и мы работаем с тем, чтобы его вернуть, а она начинается в момент принятия решения о выдаче кредита. И вот для того, чтобы принять правильное решение, важное значение имеет та информация, которую получает банк. В Украине по инициативе Национального банка, который разработал в свое время закон, создана система "Бюро кредитных историй". Задача бюро формировать кредитные истории заемщиков, в том числе за счет информации с

госреестров. Сейчас наше бюро предоставляет информацию и услуги на уровне мировых кредитных бюро, это не только кредитные истории, это и мониторинг, и скоринг, и другие продукты.

Банковская система создает новые сервисы, направленные на снижение кредитных рисков. Уже мы пришли к тому, что уже никто не скрывает информацию, мы ею нормально обмениваемся. Вот сейчас в первом всеукраинском бюро кредитных историй внедрен межбанковский сервис "Сокол" по противодействию мошенничеству при кредитовании физлиц на стадии обработки заявок. В марте будет запущена межбанковская система по обмену информацией по инцидентам в банковской системе. К сожалению, мы создаем новые продукты, однако нет госзаказа от надзорного нашего органа, от НБУ, какие продукты он считает необходимым надо разработать для банковской системы с целью снижения рисков.

Кроме того, в банковской системе кроме той информации, которую мы получаем от банков, необходима информация с госреестров. Законом про бюро кредитных историй установлено, что администраторы госреестров обязаны на запрос бюро давать информацию с госреестров. С 2006 года бюро не могут подключиться к госреестрам, потому что наши гостреестры являются монополистами. Реестры предоставляют эту информацию по одиночным запросам, высоким ценам. Для того, чтобы проверить одного заемщика по всем реестрам, банк должен заплатить от 200 до 250 гривен. А если у нас таких заемщиков тысячи? Я вам скажу, например, что три бюро основные в Украине в месяц в 2013 году получали запросов от банков от 2 до 2,5 миллионов запросов. И поэтому необходимо банковской системе доступ к информации в электронном виде, в режиме реального времени. И информация нужна не только для заключения договоров, но и для того, чтобы проверить, а как наш поручитель, не стал ли он банкротом и предотвратить те мошеннические схемы, которые строятся в Украине.

Обеспечение банковской системы нужной информации – это снижение рисков и повышение финансовой устойчивости банков. И в конечном итоге – это защита...

ГОЛОВУЮЧИЙ. 10 секунд. Прошу завершуйте.

ПАЛАМАРЧУК А.Б. Мы просим комитет включить в свою работу это направление – создание условий для доступа бизнеса к информации с госреестров и создать рабочую группу с участием бюро и банков в ассоциации и в Нацбанке для...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже. *(Оплески)*

Запрошую до слова Тарасовця Миколу Павловича голову правління публічного акціонерного товариства "Полікомбанк", члена ради Асоціації українських банків. Немає.

Тоді я запрошую до слова Андронова Олега Борисовича члени Спостережної ради Українського кредитно-банківського союзу.

АНДРОНОВ О.Б. Добрый день, пані голову, уважаемые коллеги. Вообще я планировал говорить о проблемах с Податковым кодексом, но двое моих коллег успели раньше. О валютном рынке говорить не буду, о нем уже много говорили. Поэтому хотел бы вернуться к теме доверия к банковской системе. Уважаемые господа, пока у нас не будет доверия к государству и к гривне, как единственному законному платежному средству, не будет доверия к платежной системе. Гривна на сегодня абсолютно выпала из доверия населения и они держат вклады в долларе не потому что они не доверяют банкам, а потому что они не доверяют, прежде всего, гривне. Поэтому, к

сожалению, в последнее время те тенденции, которые есть не укрепляют позиции гривны и, я надеюсь, что все-таки государство в ближайшее время займется тем, чтобы навести порядок с этой галопирующей девальвацией.

Теперь хотел бы остановиться еще на том, что, вот, мы говорим много, там, разных полезных вещей, но о том, что, вот, нужно поднимать экономику, восстанавливать экономику, мы наверное стались единственной страной, у которой нет никакого специализированного государственного агентства, каким-то образом стимулирующего экспорт. Да у всех уже практически есть.

Почему мы до сих пор этим не занимаемся и как им образом нам, собственно говоря, наращивать наш экспортный потенциал, если государство этим не занимается. На сегодня, действительно ресурсная база банков не позволяет нам кредитовать его в реальный сектор экономики. Да, у нас на сегодня мало этого ресурса, ресурс короткий, ресурс дорогой и он будет еще дороже. Соответственно, если государство на сегодня не займется поднятием экспортного потенциала, мы не сможем его поднять. Если мы сегодня не сможем, в конце концов, сделать нормальный фондовый рынок, мы не сможем запустить деньги в реальный сектор экономики. А банковская система – это просто один небольшой кусочек и делать ее крайней за все, что происходит в экономике и говорить о том, что мы сейчас должны поднимать доверие к банковской системе, когда нет доверия к стране, бесполезно

Ну и в конце, хотел бы немножечко сказать вот по поводу этих популистских вещей. Почему мы так активно говорим по поводу жертв валютных кредитов? Извините, а все остальные у нас что, доходы у них выросли, только у тех, кто кредиты в валюте брали проблемы с доходами? Почему мы должны защищать только их, хотя их только полтора процента? Почему они устраивают это? Или что, за счет чего мы должны это делать, за счет вкладов других вкладчиков, или у бюджета есть деньги? Точно так же, но те, кто брали гривневые кредиты, проценты платили намного выше и они практически сейчас в таких же проблемных условиях. Те, кто брали валютные, хотя бы какой-то достаточно длительный период времени платили, извините, очень и очень льготные проценты и, кстати, большинство из них далеко не с улицы пришли.

Поэтому, это ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую! *(Оплески)*

Я прошу до слова Вітку Юлію Володимирівну, експерта фінансового сектору, кандидата юридичних наук.

ВІТКА Ю.В. Шановне товариство! Я буду говорити про питання, яке довгий час було другорядним, але заразу проєкті рекомендацій воно стоїть під номером 2 з 9-ти і це тішить. Це створення системи захисту прав споживачів фінансових послуг, це невідворотне явище, це передумова інтеграції України у глобальний фінансовий ринок. Я нагадаю, що згідно з Угодою про асоціацію, Україна повинна імплементувати директиву ЄС про кредитні договори для споживачів протягом 3 років. На жаль, у нашому законодавстві на сьогодні не відображені принципи Великої двадцятки ОСР щодо захисту споживачів фінансових послуг. У нас немає потужних організацій на відміну від банківських організацій, асоціацій, які б активно лобіювали чи відстоювали інтереси споживачів.

У зв'язку із цим в мене також зауваження до абзацу на сторінці 25 проєкту рекомендацій слухань щодо законопроектів із спробами однобокої імплементации директив ЄС. Імплементация не може бути однобокою, вона або імплементация, або ні.

Ми можемо вести дискусії по конкретному законопроекті з конкретними аргументами, інакше це голослівні твердження. Так само про гіпертрофовані права споживачів, вибачте, в нас не те, що до гіпертрофованих, в нас до адекватних прав споживачів ще далеко.

Отже, ключові моменти реформи – розкриття інформації повинно бути повним, достовірним і стандартизованим, це ключовий момент, для того, щоб споживачі могли порівняти аналогічні фінансові продукти. Неоднозначні і нечіткі положення у договорах повинні тлумачитися на користь споживача, так, ми до цього повинні звикати, це усталена європейська практика. Оскільки споживач не має можливості впливати на умови договорів, він може лише погодитися на те, що йому пропонують і або підписати, або відмовитися, повинен бути компетентний орган чи органи, які здійснюють досудове вирішення спорів між споживачами і фінансовими установами. Ці органи повинні мати достатні повноваження, в тому числі щодо захисту колективних інтересів споживачів, це також європейська практика і визначена директивами. Повинні бути адекватні санкції за порушення прав споживачів фінансових послуг. До речі, ефективною є практика розміщення на веб-сайті органу чи органів, які здійснюють нагляд за дотриманням прав споживачів, прикладів несправедливих умов у договорах із конкретними фінансовими установами чи результатів розгляду справ за правопорушеннями конкретних фінансових установ. Ми бачили, банківські асоціації передають законопроекти, певні законопроекти, очевидно, щодо захисту прав кредиторів. Ми вважаємо, що разом із такими законопроектами повинні розроблятися законопроекти щодо захисту прав споживачів. Ми передали відповідні законопроекти депутатам комітету. Це може бути поєднано як в одному законопроекті, так і розроблятися паралельно. Дякую за увагу. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже.

Запрошую до слова Малкіна Олега Олександровича, голову правління публічного акціонерного товариства «Перший інвестиційний банк».

МАЛКІН О.О. Доброго дня, пані головуюча, Валерія Олексіївна, колеги! Дякую за можливість висловитися.

Хочу сказати, що ми маємо всі тут проблему, говоримо про довіру. Маємо ситуацію, коли в нас продовжується відтік коштів з банківської системи. Здається так, що він трохи уповільнився. Але ситуація така, що вона трохи залежить від того, що у нас коїться в зоні АТО.

Проблема нікуди не дівається, в нас систему покинуло, скажімо так, минулого року 45 мільярдів гривень і більше 5 мільярдів доларів. І що зараз спонукає цю тенденцію до продовження, тобто перше: подальша девальвація національної валюти, тобто ризик. Ми всі очікуємо, не знаємо, що буде з курсом. Друге – це, скажімо так, крах довіри до банківської системи, виведення з ринку неплатоспроможних банків, ризик примусової конвертації вкладів в іноземній валюті, ну і ризик експропріації вкладів у випадку продовження дій в зоні АТО.

Зрозуміло, що ніяка система стрес-тестування не може передбачити такі наслідки для системи. Що б ми тут не говорили, трикратне зменшення національної валюти і відтік коштів на рівні десь 25 і більше відсотків і подальше його зростання, ну, це не можливо передбачити і не можливо рахувати на будь-яку стабілізацію без адекватної допомоги з боку держави і Національного банку.

Дуже коротенько, що ми пропонуємо. Це стосується і Верховної Ради, і Національного банку. Фаза перша. Ну, я кажу про відновлення довіри, повернення

коштів в систему. Перше – це зменшення обігу іноземної валюти та тиску на курс національної валюти. Пункт перший: обмеження обігу готівкової іноземної валюти. Тобто ми давно вже про це кажемо, проте продовжуємо знімати долари і зберігати їх удома. Треба дати можливість доларам вільно обертатись в межах банківської системи. Навіть, мабуть, повернутися до ситуації, коли можливі розрахунки між фізичними особами в доларах США. Проте знімати кошти можливо тільки в національній валюті.

Друге. Це припинити продаж іноземної валюти фізичним особам, ну просто так, без резону, тільки для погашення кредитів, здійснення міжнародних переказів, а також з метою розміщення на платіжних картках у випадку розрахунків за кордоном. У інших випадках продавати валюту не потрібно.

Друге. Ну тут пан Оленчик казав, що не треба на цьому... про це говорити, проте я б хотів повернутися до ситуації з фондом гарантування.

Необхідно підвищувати цю планку. На першому етапі для вкладів і в національній валюті, і в іноземній, бо ми маємо ситуацію, коли вкладники тримають саме стільки коштів в банку скільки гарантується фондом. В подальшому це діяти тільки для вкладів в національній валюті.

Друге. Тимчасово до стабілізації ситуації в економіці призупинити нарахування та сплату податку на відсотки по депозитам, по вкладах виключно в національній валюті. Це сьогодні створює додаткові навантаження на банки, бо фактично банки додають цю суму до і так не малих відсоткових ставок.

Щодо збільшення довіри до банків. Перше – це посилення комунікації НБУ та уряду з населенням. Тобто нам потрібно не виправдовуватись, а попереджати.

Друге – це...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу 10 секунд.

МАЛКІН О.О. ...впевнити в недоторканості вкладів законодавчо, в тому числі й в іноземній валюті. Тобто ніякої експропріації.

І третє – повідомити вкладників про повну підтримку банківської системи з боку регулятора.

Ну і друге... *(Не чути)* ...коли банк має право.....Національного банку і отримати певну суму.....

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже. *(Оплески)*

Ми завершили нашу програму і я хотіла би підвести підсумки нашого з вами засідання. Я дуже прошу всіх тих... Я знаю, що є дуже багато тих, хто не змогли сьогодні виступити. Ми і так, ми працювали з вами практично 3 з половиною години і я дуже прошу, щоби всі ті ваші пропозиції і ваші ідеї, які сьогодні не змогли бути озвучені, щоби вони були надіслані до профільного комітету, до Комітету з питань фінансової політики і банківської діяльності де можна буде їх узагальнити.

Я за загальною згодою залу – 30 секунд, прошу.

РУДЕНКО Т. Тетяна Руденко, голова громадської організації "Кредитний Майдан".

Я вам очень всем благодарна за то, что вы, наконец, банковские профессионалы поняли, что у вас проблема такая, как и у нас. Спасибо вам за это большое, я надеюсь, что вы сядете с нами за стол переговоров и найдете настоящий правильный выход из ситуации. Я хочу вам задать один детский вопрос, маленькая задачка. Когда мы брали, точнее валютные кредиты это... у нас была зарплата 8 тысяч гривен – это тысяча долларов. Сегодня 8 тысяч гривен у счастливых, у которых осталась эта

зарплата – это 300 долларов. Скажите, пожалуйста, куда делись наших 700 долларов? Когда мы ответит на этот вопрос, все станет в порядке в этой стране. Спасибо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам і за ваш погляд також.

Я хочу підвести підсумки, ми безумовно не зможемо вирішити у форматі обговорень всіх проблем. Але, насправді, це дуже важливо, що дійсно ми змогли сісти всі разом і почути насправді дуже різні сторони цієї проблеми.

Я дуже рада, мені здається, я почула дуже багато цікавих ідей і готовності сідати за стіл переговорів.

І мені здається, що також однією з проблем нинішніх це є брак комунікацій між ключовими учасниками цього процесу – між Національним банком, урядом, між самими банкірами і їхніми організаціями громадськими, які представляють їхні інтереси. А також між громадянським суспільством, між громадськими організаціями, які представляють людей, які зазнали певних фінансових і психологічних втрат.

Але для того, щоб ми могли далі конструктивно рухатися ми повинні з вами узагальнити рекомендації. Але перед тим, як ми ... я кілька зауважень зроблю до рекомендацій. Я також все-таки хотіла сказати, тут є проект рекомендацій. Але ви знаєте, ну я переглянула. Я не знаю, яке на вас враження вони справили, але мені здається, що це трошки схоже на якісь такі релікти з'їзду КПРС. *(Оплески)* Я думаю, що нам пора трошки відходити від такого формату. Все-таки парламентські слухання – це не є ані з'їзд КПРС, ані наукова конференція. Ми говоримо не для того навіть, щоб виговоритися. Ми говоримо ще, крім іншого для того, щоби потім щось могли донести спільне до громадськості. Ця зала передовсім в принципі парламент України. Це є представницький орган. І те. Що потім буде прийнято як Постанова Верховної Ради, воно має бути у такому вигляді, у такі формі, щоб воно було зрозуміло передовсім людям. Якщо люди не будуть розуміти, що там написано, то гріш ціна цьому документу. Тому я би дуже просила, я звертаюся і до членів Комітету з фінансової політики і банківської діяльності, і до секретаріату цього комітету. Будь ласка, подбайте, щоби цей документ був 10 разів коротший, але у 100 разів зрозуміліший.

Сьогодні я думаю, що ми вже всі погодилися, ну відсутність довіри між суспільством і банками як однієї із основної причини кризи банківської системи сьогодні сказали практично всі. І я цілком погоджуюся, що це означає, що ми не можемо починати документ з проблеми з макроекономічних показників. Ми повинні говорити про це. Якщо ми хочемо колись поставити банківську систему на ноги, значить ми повинні визнати проблему такою як вона є. а проблема є передовсім у взаємовідносинах у взаємовідносин. Хтось правильно назвав у цьому трикутнику "держава-банк- і людина".

І для того, щоби та довіра була відновлена, я звертаюся особливо до Національного банку і знову ж таки до членів комітету. Перша довіра буде будуватися на тому, що ми будемо розуміти, що ми читаємо. Будь ласка, почніть ту довіру із зрозумілого документу із зрозумілих ваших посилів.

Друге. Те, що стосується державних. Будь ласка, обов'язково відзначити те, що потребує, очікується від держави для того, щоб та довіра була відновлена. Тобто і від парламенту, і від уряду, і від регулятора – Національного банку України із визнанням власних можливо помилок, тому що помилки... помилок воно дозволяє рухатися далі.

Те, що стосується... знову ж таки банки проговорили багато про відповідальність за власників банків, так, бенефіціарних власників. І, безперечно, не забудьте про те, що

важливо для самих людей. Тут була інформація, зокрема Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, як на мене, це дуже важлива інформація, яка б мала бути відображена також у таких рекомендаціях. Це те, що, як на мене, нам вдалося сьогодні синтезувати, яку інформацію, і я закликаю всіх учасників до максимальної співпраці. І впродовж місяця ця інформація буде доопрацьована. Я сподіваюсь, в найкоротші строки, можливо це вдасться зробити найближчі тижні і постанова відповідно буде прийнята Верховною Радою і ми зможемо далі працювати в цьому напрямку.

Щиро дякую, ще раз вам, за нашу спільну з вами роботу і бажаю нам гарного вечора і подальшої співпраці. Щасливо.